

ภาวะสังคมไทย

Social situation and outlook

2
5
6
5

ไตรมาสสาม ปี 2565

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนธันวาคม 2565

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

- **ตลาดแรงงานในไตรมาสสาม ปี 2565** การจ้างงานขยายตัวได้จากสาขานอกภาคเกษตรกรรม แต่ภาคเกษตรกรรมยังคงหดตัวจากปัญหาอุทกภัย การว่างงานปรับตัวลดลงใกล้เคียงกับช่วงเวลาปกติ และชั่วโมงการทำงานที่ฟื้นตัวดีขึ้น ขณะที่ค่าจ้างที่แท้จริงยังหดตัวจากผลของเงินเฟ้อ
- **หนี้สินครัวเรือนในไตรมาสสอง ปี 2565** ขยายตัวชะลอลง ส่วนคุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง แต่ต้องเฝ้าระวังสินเชื่อยานยนต์และติดตามผลกระทบจากปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาอุทกภัย และลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ที่ยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- **การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นในทุกโรค** โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วมขังในช่วงที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการรักษายาบาลของผู้ป่วยสุขภาพจิตตั้งแต่ภาวะเครียด ซึมเศร้า ไปจนถึงผู้ป่วยยาเสพติดโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงก่อความรุนแรง
- **คดีอาญาโดยรวมลดลง** แต่ยังคงเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหลายพื้นที่ รวมทั้งกวาดล้างแหล่งจำหน่ายอาวุธปืนเถื่อน และควบคุมผู้ครอบครองอาวุธปืนถูกกฎหมายอย่างเคร่งครัด **อุบัติเหตุจราจรทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิตลดลง** แต่ยังคงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการใช้ความเร็วตามกฎหมายกำหนดอย่างเข้มงวด

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

- **เมื่อโลกร้อนไม่ใช่เรื่องไกลตัว :** เราจะรับมืออย่างไร ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาภาวะโลกร้อน ที่ทุกคนต้องตระหนัก และช่วยกันแก้ปัญหา ทั้งการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้น
- **กยศ. : การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของเด็กไทยให้ยั่งยืน** กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไว้วัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาผ่านการให้เงินกู้ยืม แต่ปัจจุบันมีปัญหาลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้จำนวนมาก ซึ่งต้องแก้ไขและหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้กองทุนเป็นเครื่องมือในการให้โอกาสทางการศึกษา และยกระดับทุนมนุษย์ได้อย่างยั่งยืน
- **เสรีกัญชา : มุมมองที่ควรเรียนรู้จากต่างประเทศ** ประเทศไทยได้ผลักดันให้สามารถใช้กัญชาและกัญชงได้อย่างถูกกฎหมาย จากการเล็งเห็นประโยชน์ทางด้านการแพทย์และเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การใช้กัญชาที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายสำหรับการกำกับดูแลที่รัดกุมและรอบด้าน

บทความเรื่อง “ มองคนจนหลายมิติ ปี 2564 ปัญหาที่ไม่ใช่แค่เรื่องเงินเท่านั้น ”

แม้ว่าในปี 2564 ประเทศไทยมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มีความรุนแรงและจำเป็นต้องมีการใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดฯ ที่ส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพและหารายได้ของประชาชน แต่สถานการณ์ความยากจนด้านตัวเงินหรือคนจนจากเส้นความยากจนปรับตัวลดลงจากมาตรการช่วยเหลือของรัฐ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านอื่น ๆ ที่สามารถวัดได้จาก “ความยากจนหลายมิติ” แม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลับมีปัญหารุนแรงและซับซ้อนกว่ามาก ซึ่งจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างตรงจุด

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

อัตราการว่างงาน 	1.23% 	สถานการณ์แรงงานปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจน ขยายตัวได้ร้อยละ 2.1 ที่เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรม แต่ภาคเกษตรกรรมบางส่วนยังได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัย อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 1.23 ขณะที่ชั่วโมงการทำงาน และการทำงานล่วงเวลา ปรับตัวดีขึ้นมากเทียบเท่าช่วงเวลาปกติ
หนี้สินครัวเรือน 	3.5% 	หนี้สินครัวเรือนไตรมาสสอง ปี 2565 ขยายตัวชะลอลงร้อยละ 3.5 หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 88.2 ต่อ GDP ส่วนความสามารถในการชำระหนี้ปรับตัวดีขึ้น แต่ต้องเฝ้าระวังสินเชื่อยานยนต์ และติดตามผลกระทบจากปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาอุทกภัย และลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ที่ยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น
สุขภาพและการเจ็บป่วย 	275.4% 	การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นร้อยละ 275.4 โดยเฉพาะในผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก และโรคที่มากับน้ำท่วมขังอื่น ๆ ทั้งนี้ แนวโน้มผู้ป่วยที่มีภาวะเครียดและซึมเศร้าที่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้องให้ความสำคัญกับการเข้าถึงการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมไปถึงผู้ป่วยยาเสพติดโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงก่อความรุนแรง
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ 	1.7% 	การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 1.7 จากพฤติกรรมการบริโภคที่มีแนวโน้มกลับมาดังเช่นช่วงก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งยังคงต้องให้ความสำคัญกับการรณรงค์และให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง
คดีอาญา 	15.7% 	คดีอาญาโดยรวมลดลง ร้อยละ 15.7 โดยคดีชีวิต ร่างกาย และเพศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ลดลงร้อยละ 7.9 และคดียาเสพติดลดลงร้อยละ 17.4 แต่คดียาเสพติดยังคงมีสัดส่วนสูง จึงต้องเฝ้าระวังนักค้ายาเสพติดที่ปรับกลยุทธ์การค้ายา รวมทั้งกวาดล้างแหล่งจำหน่ายอาวุธปืนเถื่อนและควบคุมผู้ครอบครองอาวุธปืน
อุบัติเหตุจราจร 	2.6% 	อุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ 2.6 จำนวนผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 3.0 โดยสาเหตุอันดับต้นจากพฤติกรรมของผู้ขับขี่ยานพาหนะ ทั้งนี้จะสามารถลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนและลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้ด้วยการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการใช้ความเร็วตามกฎหมายที่กำหนด

1. สถานการณ์ด้านแรงงาน

สถานการณ์แรงงานไตรมาสสาม ปี 2565 ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้มีการทำงานสาขาเกษตรกรรมเพิ่มสูงขึ้นมาก ส่วนสาขาเกษตรกรรมบางส่วนได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัย ชั่วโมงการทำงานฟื้นตัวได้ดีเทียบเท่าก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 การทำงานล่วงเวลาเพิ่มสูงขึ้นมาก ผู้ว่างงาน ผู้ทำงานต่ำระดับ ผู้ว่างงานแฝง ผู้เสมือนว่างงาน และผู้ว่างงานระยะยาวลดลง

ไตรมาสสาม ปี 2565 การจ้างงานปรับตัวได้ดีโดยขยายตัวได้ร้อยละ 2.1 เป็นการขยายตัวต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่สามติดต่อกัน ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของการจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะในสาขาค้าส่ง/ค้าปลีก และโรงแรมและภัตตาคาร ที่การจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 และ 8.3 ตามลำดับ จากการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยว โดยจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยช่วงไตรมาสสาม ปี 2565 สูงถึง 3.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นสูงมากจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนที่มีเพียง 4.5 หมื่นคน ทั้งนี้การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความต้องการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)									การเปลี่ยนแปลง (%YOY)								
	2563			2564			2565			2563			2564			2565		
	ปี	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	ปี	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
กำลังแรงงานรวม	38.5	39.8	39.9	39.9	39.7	39.8	39.6	39.8	40.1	1.0	0.4	1.5	1.6	-0.2	-1.2	-0.6	-0.3	0.9
1. ผู้มีงานทำ	37.7	38.8	38.7	38.9	38.8	39.0	38.7	39.0	39.6	0.2	0.2	0.4	2.0	-0.6	-1.0	0.2	0.3	2.1
1.1 ภาคเกษตร	11.8	12.1	11.1	11.8	12.7	12.6	11.4	11.7	12.4	-0.1	1.8	2.8	2.4	1.0	1.3	2.5	-1.2	-2.4
1.2 นอกภาคเกษตร	25.9	26.8	27.5	27.1	26.0	26.4	27.3	27.4	27.2	0.3	-0.6	-0.6	1.8	-1.3	-2.1	-0.8	0.9	4.3
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.0	6.2	6.4	6.1	6.1	6.1	6.3	6.2	6.2	-2.4	-0.9	-2.2	-2.2	2.1	-1.2	-1.6	1.5	1.4
- ก่อสร้าง	2.2	2.3	2.5	2.4	2.1	2.2	2.4	2.2	2.1	1.9	-1.1	4.5	5.1	-7.3	-6.9	-4.2	-8.5	0.4
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.3	6.5	6.5	6.3	6.5	6.6	6.6	6.9	6.8	0.5	-0.4	-1.0	-1.4	0.2	0.7	2.0	8.3	4.5
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.9	2.9	3.0	3.1	2.7	2.8	2.9	2.9	2.9	0.7	-3.1	-0.2	5.4	-9.3	-7.9	-4.4	-6.1	8.3
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.3	1.4	1.4	1.4	1.5	1.4	1.5	1.5	1.4	1.9	2.7	-0.4	7.1	4.6	-0.4	12.0	0.7	-4.8
- อื่น ๆ	7.2	7.5	6.5	6.5	7.2	6.2	7.6	7.8	7.7	1.5	0.1	-0.6	4.7	-1.6	-1.9	-2.2	0.1	8.1
2. จำนวนผู้ว่างงาน*	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.7	0.6	0.6	0.5	74.4	14.9	92.1	-1.8	18.1	-13.1	-23.2	-28.5	-46.1
อัตราว่างงาน (%)	1.69	1.96	1.99	1.92	2.29	1.66	1.53	1.37	1.23									
3. กำลังแรงงานรอฤดูกาล	0.2	0.2	0.4	0.2	0.1	0.1	0.3	0.2	0.0	11.5	-6.1	10.0	-35.3	5.3	41.8	-28.8	-8.1	-53.5
4. ชั่วโมงทำงานหลักเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอกซ)	43.0	44.3	42.7	45.1	44.0	45.6	43.7	45.9	46.7	-5.6	2.9	0.0	12.4	-0.6	0.3	2.4	1.8	6.3
5. ชั่วโมงทำงานหลักเฉลี่ย/สัปดาห์ (รวม)	40.3	40.9	39.7	41.2	40.3	41.4	40.5	41.9	42.5	-4.7	0.6	-1.8	8.8	-3.5	-1.9	2.0	1.7	5.5
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.**	1.2	1.0	1.1	1.0	1.1	0.7	1.0	0.7	0.3	135.0	-21.4	17.6	-66.3	76.1	27.1	-14.8	-28.6	-73.2
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.1	0.1	0.1	0.0	259.5	9.1	193.1	-51.9	90.1	-8.2	-55.0	-69.5	-86.7
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	1.1	0.8	0.9	0.8	0.8	0.6	0.9	0.6	0.3	121.8	-26.6	2.7	-68.6	71.8	37.1	-5.2	-18.4	-68.6
5.2 ผู้ทำงานต่ำระดับ***	0.5	0.6	0.7	0.5	0.8	0.5	0.3	0.3	0.2	94.4	20.4	129.1	-33.4	76.0	-14.1	-52.3	-45.2	-70.8
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	24.9	25.7	24.4	26.6	24.9	26.9	25.2	27.4	28.5	-6.7	-0.3	-3.3	13.7	-6.5	-3.5	3.4	3.1	14.1
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	5.6	5.7	5.9	6.2	4.8	5.8	5.7	6.3	6.8	-17.1	-2.0	-3.0	32.2	-16.4	-12.5	-2.6	2.4	39.6
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง****	0.4	0.4	0.6	0.4	0.4	0.2	0.4	0.3	0.1	63.5	0.9	40.2	-44.0	65.1	9.6	-37.9	-36.1	-80.5
อัตราว่างงานแฝง (%)	1.0	1.0	1.6	1.0	0.9	0.6	1.0	0.7	0.2									

หมายเหตุ: ข้อมูลตั้งแต่ไตรมาสหนึ่ง ปี 2564 มีการปรับค่าถ่วงน้ำหนักโดยใช้ข้อมูลประมาณการประชากรชุดใหม่

* ผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำแต่หางาน สมัครงานหรือรอการบรรจุงาน และผู้ที่ไม่ได้หางานทำแต่พร้อมจะทำงานในระหว่าง 30 วัน ก่อนวันสัมภาษณ์

** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

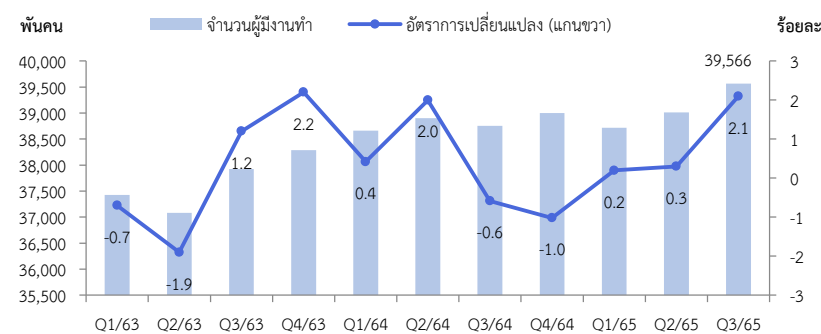
*** ผู้ทำงานต่ำระดับ คือ ผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

**** ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์ และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และผู้รอฤดูกาล

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม ผลสำรวจของสมาคมโรงแรมไทยเดือนกันยายน 2565 พบว่า แม้ภาคการท่องเที่ยวจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น แต่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมยังมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานถึงร้อยละ 77 ขณะที่ สาขาการผลิตมีการจ้างเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 โดยมีอัตราการใช้จ่ายในการผลิตในไตรมาสสามปี 2565 เท่ากับ 62.55 เพิ่มขึ้นจาก 58.51 ในช่วงเดียวกันของปีก่อน รวมทั้งการส่งออกที่ขยายตัวได้ต่อเนื่องที่ร้อยละ 6.7 ขณะที่ภาคเกษตรกรรมมีการจ้างงานลดจลร้อยละ 2.4 ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากอุทกภัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2565 ซึ่งปัญหาอุทกภัยครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 59 จังหวัด โดยปัจจุบัน ยังคงมีสถานการณ์น้ำท่วมใน 18 จังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2565) ซึ่งภาคเกษตรกรรมของกลุ่มจังหวัดที่เผชิญกับปัญหาอุทกภัยนั้น มีแรงงานที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรสูงถึง 8.3 ล้านคน และกลุ่มดังกล่าวนี้มีจำนวน 8.9 แสนคนที่เป็นคนจนของภาคเกษตรกรรม นอกจากนี้ ผลกระทบจากอุทกภัยยังส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง โดยดัชนีราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.1 ซึ่งจะกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชน

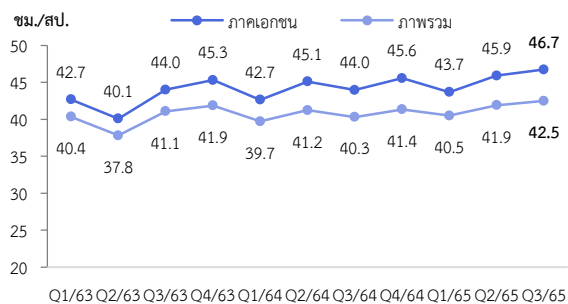
แผนภาพ 1 การจ้างงานและอัตราการเปลี่ยนแปลง

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

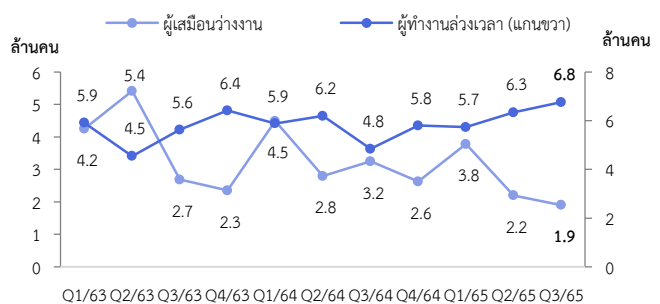
ชั่วโมงการทำงานปรับตัวขึ้น ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปกติช่วงก่อนการแพร่ระบาดฯ โดยไตรมาสสามปี 2565 ชั่วโมงการทำงานหลักของแรงงานทั้งหมดและภาคเอกชนเฉลี่ยอยู่ที่ 42.5 และ 46.7 ชั่วโมง/สัปดาห์ตามลำดับ ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 5.5 และ 6.3 นอกจากนี้การทำงานต่ำระดับลดลงจาก 8.0 แสนคนในไตรมาสสาม ปี 2564 เหลือเพียง 2.3 แสนคน ในปัจจุบัน เช่นเดียวกับกับผู้ว่างงานแฝง (ผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 10 ชั่วโมง/สัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม และกำลังแรงงานรอฤดูกาล) ที่มีจำนวน 6.9 หมื่นคน ลดลงจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 80.5 รวมถึงการทำงานล่วงเวลาที่เพิ่มสูงขึ้นโดยมีจำนวน 6.8 ล้านคน ใกล้เคียงกับช่วงก่อนการแพร่ระบาดฯ ในปี 2562 ที่มีจำนวน 7.0 ล้านคน และผู้เสมือนว่างงาน¹ มีจำนวน 1.9 ล้านคน ลดลงมากถึงร้อยละ 42.8 จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน

แผนภาพ 2 ชั่วโมงการทำงานหลักเฉลี่ย

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 จำนวนผู้เสมือนว่างงานและผู้ทำงานล่วงเวลา

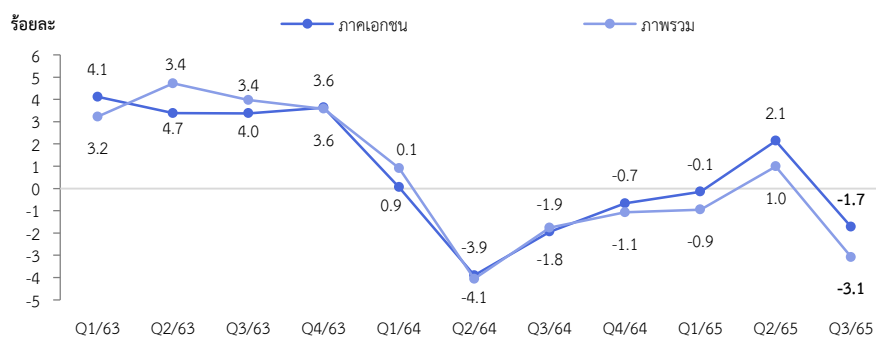

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

¹ ผู้เสมือนว่างงานหมายถึง ผู้ที่ทำงาน 0 – 20 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในภาคเกษตรกรรม และ 0 – 24 ชั่วโมง/สัปดาห์ นอกภาคเกษตรกรรม

ค่าจ้างแรงงานปรับเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องแต่ค่าจ้างที่แท้จริงหดตัว ค่าจ้างแรงงานภาคเอกชนและภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 13,751 และ 15,213 บาทต่อคนต่อเดือน เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 5.3 และ 3.8 ตามลำดับ และขยายตัวได้ต่อเนื่อง แต่กระนั้นผลของเงินเฟ้อทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงหดตัวลง โดยค่าจ้างที่แท้จริงของแรงงานภาคเอกชนหดตัวร้อยละ 1.7 และค่าจ้างที่แท้จริงในภาพรวมหดตัวถึงร้อยละ 3.1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน สะท้อนให้เห็นว่าแม้ค่าจ้างจะสูงขึ้นแต่ไม่ทำให้ความสามารถในการใช้จ่ายของแรงงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เงินเฟ้อที่สูงจะกระทบต่อแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ เนื่องจาก แรงงานในระบบจะได้ประโยชน์จากการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในเดือนตุลาคม 2565 ขณะที่ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระและกลุ่มแรงงานที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม หรือกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีจำนวนสูงถึง 20.0 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.5 ของแรงงานทั้งหมด จะเป็นกลุ่มที่รับภาระค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาของแรงงานกลุ่มดังกล่าว พบว่า กว่าครึ่งมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า และอีกร้อยละ 32.6 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อย

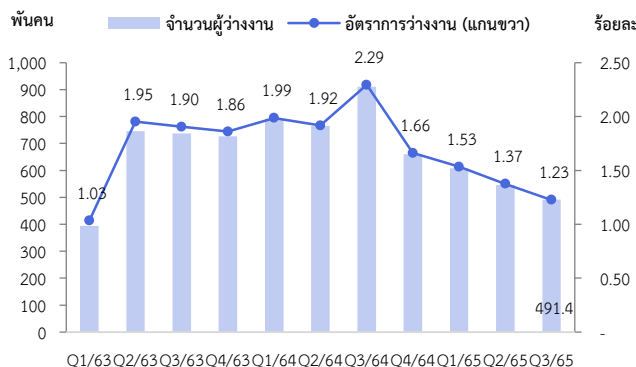
แผนภาพ 4 อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่แท้จริง

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

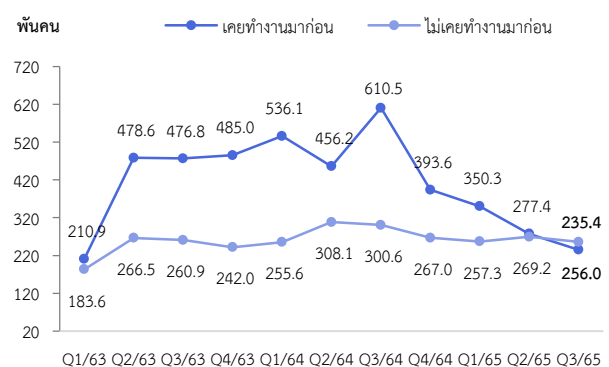
การว่างงานลดลงต่อเนื่อง โดยจำนวนผู้ว่างงานไตรมาสสาม ปี 2565 มีจำนวน 4.9 แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.23 ลดลงทั้งจำนวนผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนและไม่เคยทำงานมาก่อน สำหรับการว่างงานตามระดับการศึกษาลดลงทุกระดับ เช่นเดียวกับการว่างงานระยะยาว ที่ลดลงเหลือเพียง 1 แสนคน จากช่วงเดียวกันของปีก่อนที่มีจำนวน 1.8 แสนคน และลดลงจากไตรมาสก่อนที่มีจำนวน 1.5 แสนคน ขณะที่ สถานการณ์การว่างงานในระบบปรับตัวลดลง โดยผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานในไตรมาสสาม ปี 2565 มีจำนวน 2.3 แสนคน คิดเป็นสัดส่วนต่อผู้ประกันตนภาคบังคับอยู่ที่ร้อยละ 1.99 ลดจากร้อยละ 2.47 ในช่วงไตรมาสสาม ปี 2564

แผนภาพ 5 จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน

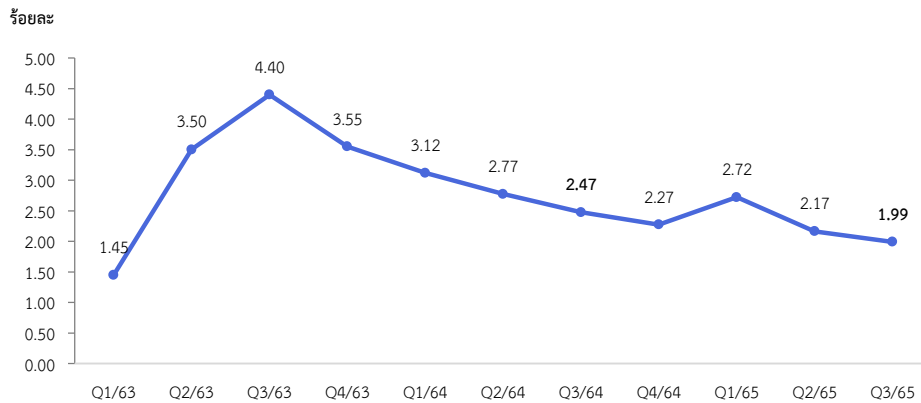
ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 6 ผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนและไม่เคยทำงานมาก่อน

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 7 สัดส่วนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อผู้ประกันตน

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับประเด็นด้านแรงงานที่ควรให้ความสำคัญได้แก่ 1) การมีแนวทางบรรเทาภาระค่าครองชีพของแรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบ ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งต้องสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจให้อื้อต่อการมีรายได้ รวมทั้งต้องมีมาตรการเพิ่มเติมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และควบคุมดูแลราคาสินค้าจำเป็นให้มีความเหมาะสม 2) การเร่งช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ยากจน แม้ว่าปัจจุบันสถานการณ์น้ำท่วมจะคลี่คลายมากขึ้น และรัฐมีมาตรการช่วยเหลือแก่ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบแล้ว แต่กระนั้นกลุ่มเกษตรกรที่มีสถานะยากจน อาจได้รับความเสียหายที่รุนแรงกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีปัญหาหนี้สินสะสมอยู่สูง และขาดเงินออม ซึ่งผลกระทบจากน้ำท่วม นอกจากจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหายแล้วยังส่งผลกระทบต่อการลงทุนในการทำเกษตรในรอบฤดูเพาะปลูกถัดไปด้วย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรมีการสนับสนุนชีวภัณฑ์ ท่อนพันธุ์ และให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติแล้ว รวมทั้งสถาบันการเงินของรัฐมีโครงการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องให้แก่เกษตรกร ซึ่งน่าจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินให้เกษตรกรได้บางส่วน อย่างไรก็ตาม ควรต้องมีการดำเนินการให้ครอบคลุม และทั่วถึง และ 3) การสนับสนุนให้ผู้ว่างงานเข้าสู่ระบบการอบรมและพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับภาคการท่องเที่ยว เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และส่งเสริมให้ผู้ว่างงานมีงานทำเพิ่มขึ้น

2. หนี้สินครัวเรือน

ไตรมาสสอง ปี 2565 หนี้สินครัวเรือนขยายตัวชะลอลง เช่นเดียวกับสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ที่ปรับตัวลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า ด้านคุณภาพสินเชื่อในภาพรวมปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง แต่ต้องเฝ้าระวังสินเชื่อยานยนต์ รวมถึงต้องติดตามผลกระทบจากปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาอุทกภัย และลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ที่ปัจจุบันยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น

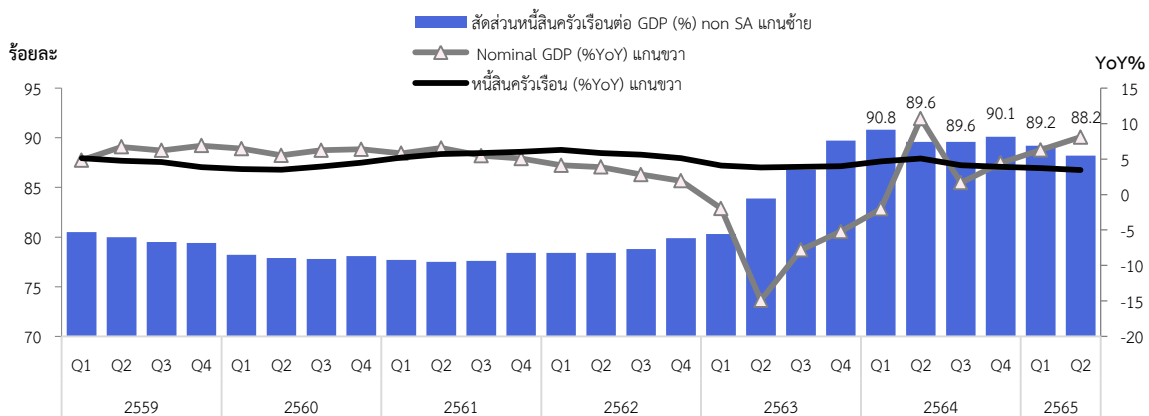
หนี้สินครัวเรือนไตรมาสสอง ปี 2565 ชะลอตัวต่อเนื่อง 4 ไตรมาสติดต่อกัน โดยหนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า 14.76 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.5 ลดลงจากร้อยละ 3.7 ของไตรมาสที่ผ่านมา เช่นเดียวกับสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ที่ปรับลดลงเป็นร้อยละ 88.2 จากร้อยละ 89.2 ในไตรมาสก่อน ตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจ และการชะลอตัวของการก่อหนี้ของครัวเรือนจากความกังวลเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น (สะท้อนผ่านดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคโดยเฉลี่ยในไตรมาสสอง ปี 2565 ที่ลดลงเหลือ 40.8 เมื่อเทียบกับ 43.4 ของไตรมาสหนึ่ง ปี 2565)

ตาราง 2 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2562	2563				2564				2565	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	13.49	13.50	13.58	13.77	14.03	14.13	14.27	14.34	14.58	14.66	14.76
%YoY	5.1	4.1	3.8	3.9	4.0	4.7	5.1	4.1	3.9	3.7	3.5
%QoQ (ไม่ปรับฤดูกาล)	-	0.1	0.6	1.4	1.9	0.7	1.0	0.5	1.7	0.5	0.7
สัดส่วนต่อ GDP (%)	79.9	80.3	83.9	86.8	89.7	90.8	89.6	89.6	90.1	89.2	88.2

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 8 สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP (ไม่ปรับฤดูกาล)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย และ สศช.

เมื่อพิจารณาหนี้สินครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ พบว่า ในภาพรวมหนี้สินครัวเรือนชะลอตัวเกือบทุกประเภทสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับที่ขยายตัวเร่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในไตรมาสสอง ปี 2565 สินเชื่อบัตรเครดิตขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 8.8 จากร้อยละ 2.5 ของไตรมาสก่อนหน้า เช่นเดียวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับที่ขยายตัวร้อยละ 25.1 เมื่อเทียบกับร้อยละ 22.7 ของไตรมาสที่ผ่านมา ขณะที่สินเชื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อรถยนต์ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงร้อยละ 4.1 และร้อยละ 0.3 ตามลำดับ ส่วนสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจขยายตัวลดลงร้อยละ 3.8

ตาราง 3 อัตราการขยายตัวหนี้สินครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ (ร้อยละ)

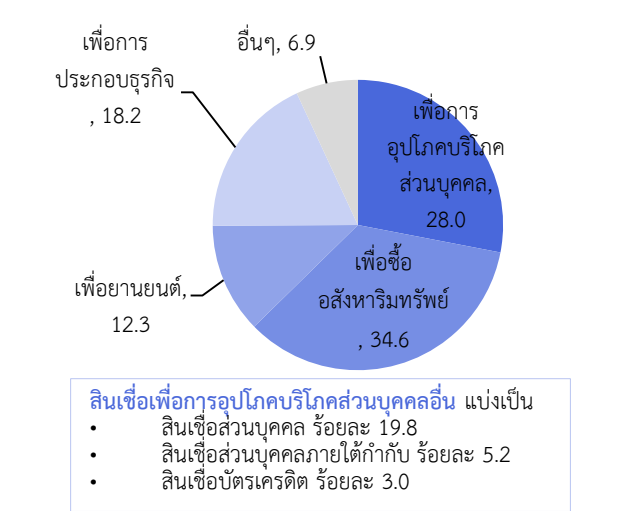
ณ สิ้นสุดระยะเวลา	มูลค่า (ล้านล้านบาท)	2563				2564				2565	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน	14.8	4.1	3.8	3.9	4.0	4.7	5.1	4.1	3.9	3.7	3.5
เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	5.1	3.7	4.5	5.1	5.7	6.4	6.3	5.8	5.0	4.5	4.1
เพื่อยานยนต์	1.8	6.2	4.4	4.1	3.4	2.9	2.7	0.3	1.2	0.6	0.3
เพื่อการประกอบธุรกิจ	2.7	1.9	2.5	3.2	4.2	4.7	6.0	5.7	5.1	5.1	3.8
เพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น	4.1	6.1	5.3	5.6	5.1	6.1	5.9	4.3	4.2	4.1	4.9
- สินเชื่อส่วนบุคคล	2.9	5.2	6.3	7.4	7.4	6.7	5.4	2.1	0.8	0.6	0.0
- สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ ¹	0.8	12.9	4.6	0.7	-0.3	3.0	9.6	18.3	22.5	22.7	25.1
- สินเชื่อบัตรเครดิต	0.4	2.6	-0.2	0.9	-1.3	6.0	4.4	-0.5	1.6	2.5	8.8
สินเชื่ออื่นๆ ²	1.0	0.7	-2.3	-5.2	-6.0	-4.5	-2.0	-1.1	-0.3	0.7	-0.5

หมายเหตุ: ¹ สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ คือ สินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน ซึ่งรวมถึงการให้สินเชื่อและการให้เข้าแบบลิสซิงในสินค้าที่ผู้เช่าซื้อไม่ได้จำหน่ายเอง (ยกเว้นสินค้าประเภท รถและเครื่องจักร) เช่น ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าในห้างสรรพสินค้า โดยชำระค่าสินค้าด้วยเงินที่ได้จากการขอสินเชื่อส่วนบุคคลฯ ของธนาคารแห่งหนึ่ง

² สินเชื่ออื่นๆ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์ สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ได้

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 9 โครงสร้างหนี้ครัวเรือนไทย ไตรมาสสอง ปี 2565 (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 4 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs)

ณ สิ้นสุด ระยะเวลา	2564			2565		
	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
NPL (พันล้านบาท)	150.4	149.7	143.7	146.5	142.7	140.6
%YOY	-1.4	3.7	-0.5	-1.5	-5.1	-6.0
% ต่อสินเชื่อรวม	2.92	2.89	2.73	2.78	2.69	2.62

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

คุณภาพสินเชื่อในภาพรวมปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง

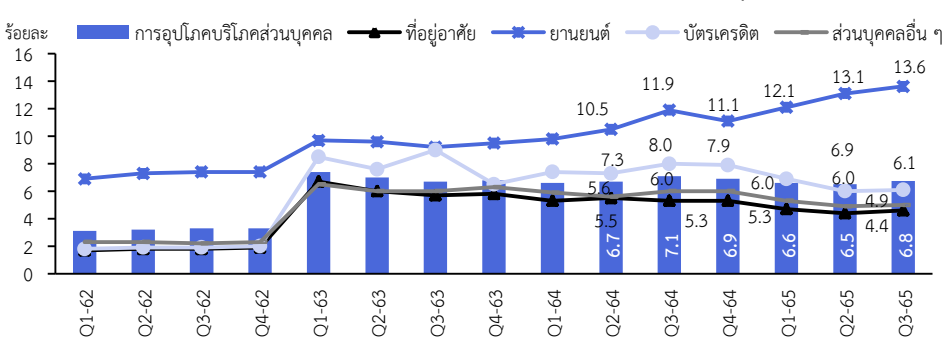
จากมาตรการส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้และการบริหารคุณภาพสินเชื่ออย่างต่อเนื่องของสถาบันการเงิน โดย ณ ไตรมาสสาม ปี 2565 ยอดคงค้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีมูลค่า 1.41 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อสินเชื่อรวมอยู่ที่ร้อยละ 2.62 ลดลงจากร้อยละ 2.69 ในไตรมาสสอง ปี 2565 อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องเฝ้าระวังคุณภาพสินเชื่อยานยนต์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีสัดส่วนสินเชื่อค้างชำระน้อยกว่า 3 เดือนต่อสินเชื่อรวมเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 3 ติดต่อกัน โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 13.6 ในไตรมาสสาม ปี 2565

ตาราง 5 สัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้รายวัตถุประสงค์ต่อสินเชื่อรวม (ร้อยละ)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2564			2565		
	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ที่อยู่อาศัย	3.66	3.62	3.52	3.51	3.38	3.25
ยานยนต์	1.61	1.72	1.50	1.47	1.48	1.66
บัตรเครดิต	3.51	3.00	2.25	2.78	2.68	2.46
ส่วนบุคคลอื่น	2.47	2.43	2.33	2.49	2.35	2.22

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 10 สัดส่วนสินเชื่อกล่าวถึงพิเศษ (สินเชื่อค้างชำระไม่เกิน 3 เดือน) รายวัตถุประสงค์ต่อสินเชื่อรวม

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มลูกหนี้ที่เป็นหนี้เสียจากข้อมูลเครดิตบูโรในไตรมาสสอง ปี 2565 ยังพบว่า กลุ่มลูกหนี้ที่มีมูลค่า NPLs ขยายตัวในระดับสูง คือ ลูกหนี้ที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป แบ่งเป็น ลูกหนี้อายุ 41 - 50 ปี มีหนี้เสีย 3.37 แสนล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 15.1 ลูกหนี้อายุ 51 - 59 ปี มีหนี้เสีย 2.36 แสนล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 32.9 และกลุ่มลูกหนี้สูงอายุ มีหนี้เสีย 1.54 ล้านบาท ขยายตัวถึงร้อยละ 67.6 ซึ่งการช่วยเหลือโดยการปรับโครงสร้างหนี้ให้กับกลุ่มดังกล่าวจะมีข้อจำกัดเนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการหารายได้ลดลง

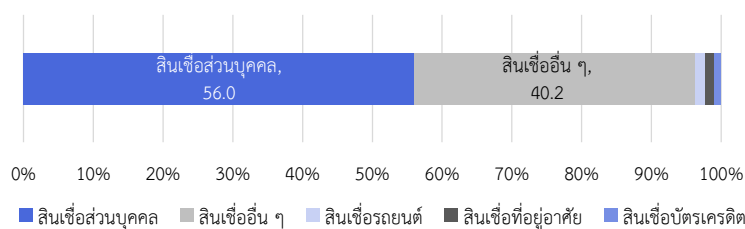
ตาราง 6 มูลค่าและการขยายตัวของหนี้ NPL ในฐานข้อมูลเครดิตบูโร จำแนกตามกลุ่มอายุ (ร้อยละ)

กลุ่มอายุลูกหนี้เสีย	มูลค่า (ล้านบาท)	2564				2565	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
<=20	53	-35.2	-33.8	-27.2	-17.0	-37.6	-9.8
21-30	102,225	-5.2	3.2	4.7	3.0	2.5	9.7
31-40	281,588	-6.4	-0.1	3.7	3.5	2.5	8.4
41-50	337,389	-7.4	-1.2	5.6	6.4	5.2	15.1
51-59	235,589	-8.1	-2.8	9.5	13.0	12.2	32.9
>=60	154,270	-7.4	-0.6	19.9	29.9	24.5	67.6
รวม	1,111,115	-7.1	-0.7	7.2	8.6	7.5	21.4

ที่มา: บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด

อีกทั้ง ลูกหนี้ที่เป็นหนี้เสียที่เกิดจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของ COVID-19 ยังมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยในไตรมาสสอง ปี 2565 มีจำนวนบัญชีที่เป็นหนี้เสีย 4.3 ล้านบัญชี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44.4 ของบัญชีลูกหนี้ NPLs ทั้งหมดในฐานข้อมูลหนี้ครัวเรือนของเครดิตบูโร และคิดเป็นมูลค่าสูงถึง 4.0 แสนล้านบาท โดยจำนวนบัญชีเพิ่มขึ้นร้อยละ 59.1 จากไตรมาสก่อน และมูลค่า NPL ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.5 สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ จะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลูกหนี้ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ยังคงมีต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

แผนภาพ 11 โครงสร้างบัญชีลูกหนี้ที่กลายเป็นหนี้เสียจากผลกระทบของ COVID-19
จำแนกตามวัตถุประสงค์ ไตรมาสสอง ปี 2565 (ร้อยละ)

หมายเหตุ: อื่น ๆ คือ กลุ่มลูกหนี้ที่ไม่สามารถระบุกลุ่มอายุได้

ที่มา: บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด

ตาราง 7 ลูกหนี้ที่กลายเป็นหนี้เสียจากผลกระทบของ COVID-19 (บัญชีที่มีสถานะ 21)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2565	
	Q1	Q2
NPL (แสนล้านบาท)	2.20	3.96
%QoQ	N.A	79.5
จำนวนบัญชี (ล้านบัญชี)	2.7	4.3
%QoQ	N.A	59.1

ที่มา: บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด

ในระยะถัดไป มีปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือน ได้แก่ 1) ภาระค่าครองชีพปรับตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนรายได้ใกล้เคียงหรือต่ำกว่าค่าใช้จ่าย ซึ่งมีจำนวนกว่า 4.7 ล้านครัวเรือนในปี 2564 (ร้อยละ 18.2) 2) ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย มีแนวโน้มก่อนหน้านี้เพื่อซ่อมแซมบ้านเรือนเพิ่มขึ้น โดยปัจจุบันมีพื้นที่ประสบปัญหาอุทกภัยในวงกว้างรวม 59 จังหวัด มีประชาชนได้รับผลกระทบกว่า 4.3 แสนครัวเรือน² ประกอบกับปัจจุบันภาครัฐมีมาตรการทางการเงินในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ อาทิ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำผ่านสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs) ซึ่งจะช่วยให้

²

ข้อมูลระหว่างวันที่ 28 กันยายน – 15 ตุลาคม 2565 จากกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

หนี้ครัวเรือนขยายตัวเพิ่มขึ้น และ 3) อัตราดอกเบี้ยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ลูกหนี้มีต้นทุนทางการเงินสูงขึ้นกว่าในอดีตและอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน

สถานการณ์ข้างต้นนำมาซึ่งประเด็นติดตามและต้องให้ความสำคัญ คือ

1. การเร่งรัดการปรับโครงสร้างหนี้โดยเฉพาะกลุ่มสินเชื่อรายย่อย กลุ่มลูกหนี้ที่มีปัญหานี้เสียเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้สูงอายุที่มีแนวโน้มหนี้เสียเพิ่มสูงขึ้น ปัจจุบันรัฐบาลมีมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนโดยการจัดมหกรรมไกล่เกลี่ยหนี้ที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงต้องเร่งประชาสัมพันธ์ให้ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยหนี้ดังกล่าว
2. การมีมาตรการสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยผ่อนปรน เพื่อช่วยเหลือครัวเรือนให้มีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นจากการได้รับผลกระทบจาก COVID-19 รวมทั้งครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมให้มีเงินทุนในการซ่อมแซมบ้านเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนรายได้น้อย เนื่องจากมีความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อที่ต่ำและมีความเสี่ยงต่อการก่อหนี้ในระบบมากขึ้น
3. การมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาหนี้ส่วนนี้ต้องส่งเสริมให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถชดเชยระดับราคาสินค้าที่สูงและนำมาจ่ายชำระหนี้

การดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนรายย่อยในปัจจุบัน

1. หนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) มีการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ และการออกมาตรการช่วยเหลือผู้กู้ยืม อาทิ ลดเบี้ยปรับร้อยละ 100 กรณีปิดบัญชีคราวเดียว รวมถึงอยู่ระหว่างการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. กยศ. ซึ่งวุฒิสภาได้มีการลงมติ และขึ้นถัดไปจะส่งร่างดังกล่าวให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ธันวาคม 2565)
2. การแก้ปัญหาหนี้สินข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการครูและข้าราชการตำรวจ ในส่วนกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการ เช่น จัดอบรมให้ความรู้ทางการเงิน จัดตั้งสถานีแก้หนี้ครูในระดับจังหวัดและเขตพื้นที่ เป็นต้น โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูบางแห่งได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม และอยู่ระหว่างการขยายผลการแก้หนี้ครูผ่านสหกรณ์ต้นแบบทั่วประเทศ สำหรับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ข้าราชการตำรวจได้รับการแก้ไขปัญหานี้แล้วหลายพันราย อีกทั้ง มีการเตรียมการขยายผลสู่ข้าราชการกลุ่มอื่น ๆ
3. การแก้ปัญหาหนี้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีการออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2565 ที่ได้ประกาศผ่านเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2565 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้เช่าซื้อให้ได้รับความเป็นธรรม อาทิ การปรับปรุงเงื่อนไขการยึดและคืนรถ การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย
4. การไกล่เกลี่ยและการปรับโครงสร้างหนี้ โดยล่าสุด กระทรวงการคลัง ร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ และหน่วยงานพันธมิตร ในการจัด “มหกรรมร่วมใจแก้หนี้ มีหนี้ต้องแก้ไข เริ่มต้นใหม่อย่างยั่งยืน” ทั้งในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวมถึงมีการเปิดให้ลงทะเบียนแก้หนี้ทางออนไลน์ ซึ่งได้ขยายเวลาการลงทะเบียนออกไปจนถึงวันที่ 31 มกราคม 2566 นอกจากนี้ ยังมีมาตรการอื่น อาทิ ทางด่วนแก้หนี้
5. หนี้บัตรเครดิตและหนี้ส่วนบุคคล มีการดำเนินการช่วยเหลือลูกหนี้บัตรเครดิต/ส่วนบุคคล เช่น ลดอัตราดอกเบี้ย ผ่านโครงการ “คลินิกแก้หนี้” ที่ ธปท. และสถาบันทางการเงินได้จัดตั้ง มีการจัดมหกรรมไกล่เกลี่ยหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล และมีโครงการ “บ้านดี หนี้เบา” เพื่อรวมหนี้บ้านและหนี้รายย่อยอื่นของธนาคารออมสิน เป็นต้น
6. การปรับปรุงกฎหมายเพื่อช่วยแก้ไขปัญหานี้สิน อาทิ ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 พ.ศ.... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2565 มีมติให้เสนอร่างดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา
7. การแก้ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนรายย่อยและ SMEs อาทิ ธนาคารออมสินจัดตั้งบริษัท มีที่ มีเงิน จำกัด ในการขับเคลื่อนธุรกิจขยายฝากที่ดินที่มีดอกเบี้ยต่ำ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs และประชาชนทั่วไปในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกและแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาว
8. การทบทวนโครงสร้างและเพดานอัตราดอกเบี้ยและการออกมาตรการคุ้มครองลูกหนี้ ธปท. อยู่ระหว่างศึกษาแนวทางและกลไกในการสนับสนุนการคิดอัตราดอกเบี้ยที่สะท้อนความเสี่ยงของลูกหนี้ที่แท้จริง (Risk-based Pricing) เพื่อลดการพึ่งพาเงินกู้ในระบบ (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2565)

3. สุขภาพและการเจ็บป่วย

ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสสาม ปี 2565 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเฉพาะในผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ซึ่งต้องระมัดระวังโรคที่มากับน้ำท่วมซึ่งที่ยังคงมีอยู่ในบางพื้นที่ นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับระบบรักษาผู้ป่วยด้านสุขภาพจิต ตั้งแต่ผู้ที่มีความเครียด ผู้ป่วยซึมเศร้า ไปจนถึงผู้ป่วยยาเสพติดที่จำนวนหนึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อความรุนแรง

ไตรมาสสาม ปี 2565 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างมากจากช่วงเดียวกันของปี 2564 จาก 52,200 ราย เป็น 195,976 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 275.4 ซึ่งผู้ป่วยด้วยโรคมือ เท้า ปาก มีจำนวนสูงที่สุดที่ 77,349 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนประมาณ 56 เท่า จากการแพร่ระบาดฯ เป็นวงกว้างในเด็กเล็กในช่วงที่ผ่านมา รองลงมา คือ โรคไข้หวัดใหญ่ โรคไขเลือดออก และโรคฉี่หนู โดยเพิ่มขึ้น 29 เท่า 7 เท่า และ 5 เท่า ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากฝนที่ตกอย่างต่อเนื่องและมีน้ำท่วมในหลายพื้นที่ ขณะที่ประชาชนมีกิจกรรมนอกบ้านตามปกติมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาดของร่างกายและที่อยู่อาศัย รับประทานอาหารที่ทำสุกใหม่ ทำความสะอาดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างเหมาะสม เพื่อลดโอกาสในการติดเชื้อที่ปนอยู่ในน้ำและเชื้อที่มีแมลงเป็นพาหะ

ตาราง 8 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (ราย)

	2564				2565			%YOY Q3/2565
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	
ปอดอักเสบ	47,665	32,500	46,461	26,651	39,727	45,769	66,191	42.5
ไข้เลือดออก	2,530	3,088	2,677	1,661	1,247	8,701	19,265	619.6
มือ เท้า ปาก	13,023	3,723	1,360	902	619	4,049	77,349	5,587.4
ไข้หวัดใหญ่	5,967	2,537	1,070	1,124	1,351	4,744	31,028	2,799.8
บิด	469	351	214	169	322	362	465	117.3
หัด	111	65	23	28	32	38	96	317.4
ฉี่หนู	245	275	269	361	201	485	1,347	400.7
ไข้สมองอักเสบ	272	153	122	116	168	154	229	87.7
อหิวาตกโรค	0	1	0	0	0	0	2	-
ไข้กาฬหลังแอ่น	5	3	3	2	2	2	3	0
พิษสุนัขบ้า	0	2	1	0	1	0	1	0
รวม	70,287	42,698	52,200	31,014	43,670	64,304	195,976	275.4
อัตราต่อประชากรแสนคน	105.7	64.2	78.5	46.6	66.0	97.2	296.2	

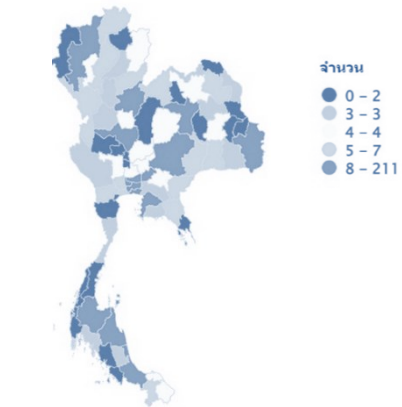
ที่มา: รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2565

นอกจากนี้ ปัจจุบันคนไทยมีแนวโน้มประสบกับภาวะเครียดและซึมเศร้ามากขึ้น ซึ่งข้อมูลของศูนย์วิจัยและสารสนเทศโรคซึมเศร้า พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าคาดประมาณ 1.36 ล้านคน โดยในเดือนกันยายนมีอัตราการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยและรักษาอยู่ที่ร้อยละ 90.6 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนที่อยู่ที่ร้อยละ 84.9 ทั้งนี้ สมาคมจิตแพทย์ยังได้ระบุว่า ในช่วงที่ผ่านมาผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามาเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลรัฐเฉลี่ยวันละประมาณ 50 คน ขณะที่สถิติผู้รับบริการจากสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 – สิงหาคม 2565 เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 15 อีกทั้งอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 อย่างไรก็ดี หากพิจารณาจำนวนจิตแพทย์จากรายงานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุข จะพบว่า ปี 2564 ประเทศไทยมีแพทย์จิตเวชศาสตร์และจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่นรวม 860 คน

คิดเป็นอัตราส่วนจิตแพทย์ 1.3 คนต่อประชากรแสนคน โดยกรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ที่มีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรแสนคนมากที่สุดที่ 4.9 ขณะที่บางจังหวัดมีจิตแพทย์เพียง 1 - 2 คน หรือไม่มีเลย ซึ่งให้เห็นถึงข้อจำกัดในการดูแลผู้ป่วยในบางพื้นที่ ซึ่งจิตแพทย์ 1 คน สามารถดูแลผู้ป่วยได้เพียงประมาณวันละ 20 คนต่อวันเท่านั้น ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วยจะส่งผลต่อโอกาสที่ผู้ป่วยจะได้รับการรักษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากจิตแพทย์ต้องลดระยะเวลาการให้คำปรึกษาเพื่อให้สามารถรักษาผู้ป่วยในแต่ละวันได้ครบทุกคน ซึ่งต้องเร่งหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และผู้ป่วยโรคจิตเวชกลุ่มอื่น ๆ ได้รับการรักษาที่มีคุณภาพและทันท่วงที อันจะช่วยลดโอกาสที่ผู้ป่วยจะมีอาการรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ ในระยะสั้นอาจเร่งขยายผลการบูรณาการร่วมกับกลไกในชุมชนในการประเมินอาการและให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อลดภาระแพทย์และลดความเสี่ยงที่ผู้ป่วยจะมีอาการรุนแรงมากขึ้น รวมถึงต้องหาแนวทางเพิ่มจำนวนจิตแพทย์หรือเพิ่มบทบาทของบุคลากรด้านสุขภาพจิตเพื่อเพิ่มคุณภาพการรักษาในระยะยาว รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยเพิ่มขึ้น

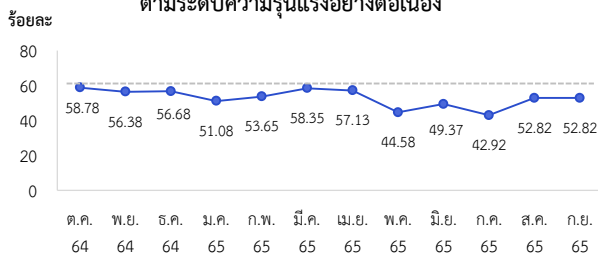
แผนภาพ 12 แผนที่จำนวนแพทย์จิตเวชศาสตร์ (คน)

ที่มา : ระบบสารสนเทศทรัพยากรสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผู้ป่วยจิตเวช ยังพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่เกิดจากการใช้สารเสพติด โดยในปี 2564 มีจำนวน 622,172 ราย³ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.6 ของจำนวนผู้ป่วยจิตเวชทั้งหมด 21 ประเภท ซึ่งการบำบัดรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ต้องรักษาต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อติดตามอาการและป้องกันผู้ป่วยกลับมาใช้สารเสพติดซ้ำ แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ 2565 พบว่า ผู้ป่วยยาเสพติด เข้ารับการบำบัดรักษาและติดตามดูแลจนครบระยะเวลาที่กำหนดอยู่ที่ร้อยละ 57.94 ขณะที่กลุ่มผู้ป่วยยาเสพติดที่มีความเสี่ยงก่อความรุนแรงซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการบำบัดทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างต่อเนื่อง ที่มีจำนวน 53,484 ราย กลับได้รับ

แผนภาพ 13 ร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดกลุ่มเสี่ยงก่อความรุนแรง ได้รับการประเมิน บำบัดรักษา และติดตามดูแลช่วยเหลือตามระดับความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข

การดูแลในระดับที่ต่ำกว่า เพียงร้อยละ 52.82 (ณ เดือนกันยายน 2565) ซึ่งเห็นว่าผู้ป่วยเกือบครึ่งยังไม่ได้รับการบำบัดรักษาครบถ้วนตามกำหนดเวลา จึงต้องให้ความสำคัญกับการติดตามดูแลรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ให้มากขึ้น เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความสูญเสียทั้งต่อผู้ป่วยเองและต่อสังคม ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งในหลายกรณีพบว่า ผู้ก่อเหตุได้มีการใช้สารเสพติดร่วมด้วย รวมทั้งจะต้องเร่งปราบปรามยาเสพติดเพื่อเป็นการลดจำนวนผู้ป่วยได้ตั้งแต่ต้นทาง

ขณะเดียวกัน ยังคงต้องเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ อาทิ เดลตาครอนที่ระบาดในฟิลิปปินส์ สายพันธุ์ BQ.1 และ BQ.1.1 ที่ระบาดในสหรัฐอเมริกา สายพันธุ์ XBB ที่ระบาดในสิงคโปร์ ซึ่งอาจมีการระบาดมากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันไทยมีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมด้านต่าง ๆ ลง ประชาชนออกมาใช้ชีวิตปกติดังเช่นก่อนการแพร่ระบาด มีการจัดกิจกรรมแบบรวมกลุ่มมากขึ้น และมีการเดินทางระหว่างประเทศมากขึ้น ดังนั้น ประชาชนยังคงต้องรักษาระดับการป้องกันโรคส่วนบุคคลและเข้ารับวัคซีนและวัคซีนเข็มกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดเป็นวงกว้าง

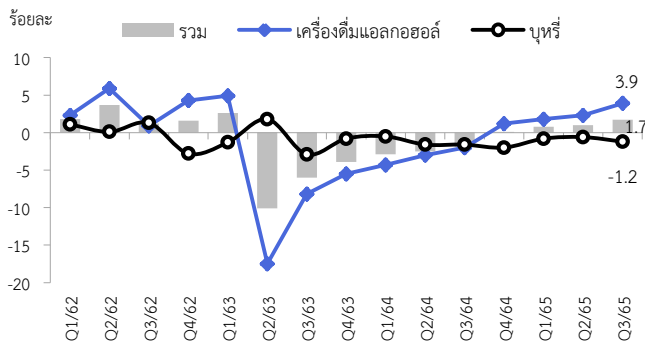
³

ฐานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุขและจำนวนผู้ป่วยโรคทางจิตเวชของไทย รายจังหวัด, Rocket Media Lab

4. การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื

ภาพรวมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืในไตรมาสสาม ปี 2565 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อน ซึ่งต้องมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อให้รู้เท่าทันและตระหนักถึงอันตราย รวมถึงป้องกันการเข้าถึงบุหรืไฟฟ้าของเด็ก

แผนภาพ 14 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือน
หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื มูลค่าที่แท้จริง (ร้อยละ)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ไตรมาสสาม ปี 2565 การบริโภคบุหรืและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 3.9 จากพฤติกรรมการบริโภคที่มีแนวโน้มกลับมาดังเช่นช่วงก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 ตามภาวะเศรษฐกิจและสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การบริโภคบุหรืลดลงร้อยละ 1.2

อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องให้ความสำคัญกับการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่ถูกต้อง และสร้างการตระหนักถึงโทษของบุหรืไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งแม้ว่าที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการให้ข้อมูลผลกระทบของบุหรืไฟฟ้าต่อสุขภาพเป็นระยะ แต่ยังพบว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้าที่ไม่ถูกต้องนัก โดยผลสำรวจของของสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (ยท.) เกี่ยวกับทัศนคติของเด็กและเยาวชนไทยที่มีต่อบุหรืไฟฟ้า และสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทยกับการรับข้อมูลและวาทกรรมสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้า ในปี 2565 พบว่า เด็กและเยาวชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้า เฉลี่ย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยร้อยละ 38.5 ของกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้วาทกรรมที่ผิดเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้า อาทิ การสูบบุหรืไฟฟ้าปลอดภัยกว่าการสูบบุหรืแบบมวนเนื่องจากสามารถเลือกปริมาณนิโคตินเองได้ อีกทั้งผลสำรวจยังพบว่า เด็กและเยาวชนในกลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 72 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้าเพียงในระดับปานกลาง ขณะที่อีกร้อยละ 19 ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรืไฟฟ้า นอกจากนี้ ผลการศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรื การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสารเสพติดอื่น ๆ และติดตามผลต่อเนื่อง 12 เดือน ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของประเทศไทย จำนวน 6,045 ราย⁴ ยังพบว่า เด็กที่เริ่มต้นสูบบุหรืโดยใช้บุหรืไฟฟ้าเป็นครั้งแรก มีแนวโน้มจะสูบบุหรืธรรมดาเพิ่มขึ้น 5 เท้า และสูบบุหรืไฟฟ้าและบุหรืธรรมดาเพิ่มขึ้นถึง 7 เท้า ขณะเดียวกัน ในปัจจุบันยังพบว่า บุหรืไฟฟ้ามีรูปแบบที่สวยงาม มีรสชาติที่หลากหลาย และสามารถพกพาได้ง่าย จึงเกิดเป็นกระแสนำมาใช้เป็นเครื่องประดับ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้เด็กและเยาวชนโดยเฉพาะผู้หญิงมาลองใช้มากขึ้นอีกด้วย

⁴

Patanavanich, R., Worawattanukul, M., & Glantz, S. (2022). Longitudinal bidirectional association between youth electronic cigarette use and tobacco cigarette smoking initiation in Thailand. สืบค้นได้จาก <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36104174/>

ทั้งนี้ งานวิจัยจำนวนมากระบุถึงผลกระทบทางด้านสุขภาพของบุหรี่ไฟฟ้าทั้งต่อผู้สูบและผู้อื่น อาทิ ภาวะซึมเศร้า ภาวะสมองล้า ที่อาจรุนแรงถึงขั้นภาวะสมองเสื่อมก่อนวัยอันควร โดยมีแนวโน้มจะเกิดมากขึ้นในผู้สูบที่มีอายุน้อย ขณะเดียวกันยังเป็นสาเหตุนำไปสู่โรคอื่นอีกด้วย ซึ่งล่าสุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่า บุหรี่ไฟฟ้ามีส่วนก่อให้เกิดโรคปอดอักเสบรุนแรง หรือ อีวาลิ (EVALI) จากสารเคมีและโลหะหนักในควันไอระเหยจากบุหรี่ไฟฟ้า ส่งผลให้เกิดภาวะปอดอักเสบเฉียบพลัน ซึ่งจะมีโอกาสพบได้น้อยกว่าในผู้ที่สูบบุหรี่มวน โดยโรคดังกล่าว จะทำให้ผู้ป่วยมีอาการใช้หายใจ หายใจลำบาก ปวดเมื่อยตามตัว รวมถึงอาการทางระบบทางเดินอาหาร และจากการรวบรวมข้อมูล พบคนไทยเป็นโรคอีวาลิและมีแนวโน้มที่จะพบผู้ป่วยโรคนี้น่าจะเพิ่มขึ้น

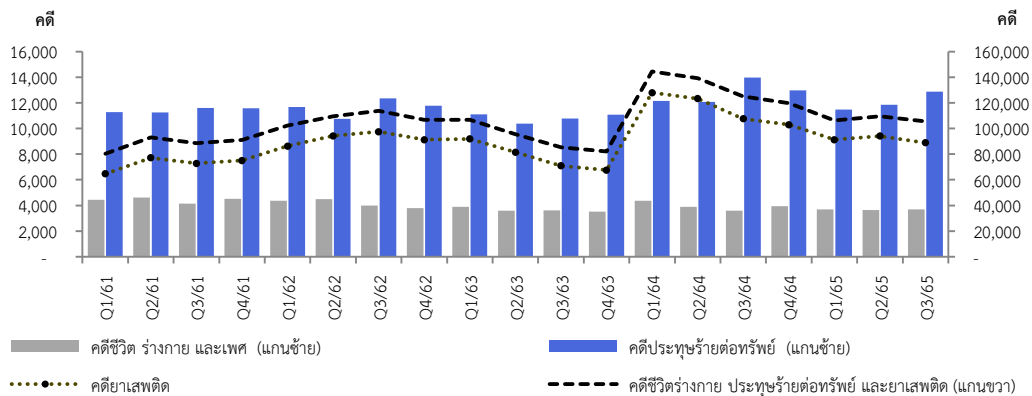
ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยบูรณาการความร่วมมือกับสถานศึกษาในการเผยแพร่ความรู้ หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการสูบบุหรี่ธรรมดาและบุหรี่ไฟฟ้า การสร้างการตระหนักรู้ถึงโทษของบุหรี่ไฟฟ้าผ่าน Influencer และ Social media ทุกแพลตฟอร์ม อันจะเป็นการลดโอกาสในการทดลองสูบบุหรี่และนำไปสู่การเป็นนักสูบหน้าใหม่ต่อไป รวมถึงจะต้องเร่งดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ขายบุหรี่ไฟฟ้าซึ่งยังเป็นสินค้าผิดกฎหมายในประเทศไทยอย่างจริงจังและเข้มงวด ซึ่งปัจจุบันสามารถหาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาด ตลาดนัดกลางคืน แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น

5. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

คดีอาญาโดยรวมลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหลายพื้นที่จากการที่นักค้ายาเสพติดปรับกลยุทธ์การค้ายาเสพติด รวมทั้งการกวาดล้างแหล่งจำหน่ายอาวุธปืนเถื่อน และควบคุมผู้ครอบครองอาวุธปืนกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ไตรมาสสาม ปี 2565 มีการรับแจ้งคดีอาญาทั้งสิ้น 105,407 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2564 ร้อยละ 15.7 เป็นการรับแจ้งคดียาเสพติด 88,850 คดี ลดลงร้อยละ 17.4 คดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้ง 3,692 คดี เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.2 และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินรับแจ้ง 12,865 คดี ลดลงร้อยละ 7.9

แผนภาพ 15 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาส ปี 2561-2565

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2565)

ตาราง 9 คดีอาญาประเภทชีวิต ร่างกาย และเพศ ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ยาเสพติด ปี 2563 - 2565

ประเภทคดี	2563				2564				2565		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
อาญารวม (คดี)	106,885	95,494	85,281	82,072	144,453	139,293	125,076	119,864	106,384	109,570	105,407
%YoY	4.5	-12.8	-25.1	-23.2	35	46	47	46	-26.4	-21.3	-15.7
ยาเสพติด (คดี)	91,899	81,522	70,901	67,494	127,918	123,324	107,530	102,948	91,243	94,079	88,850
%YoY	6.5	-13.5	-27.3	-26.0	39.2	51.3	51.7	52.5	-28.7	-23.7	-17.4
ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (คดี)	11,104	10,380	10,764	11,064	12,160	12,085	13,968	12,970	11,463	11,858	12,865
%YoY	-5.0	-3.5	-12.8	-6.0	9.5	16.4	29.8	17.2	-5.7	-1.9	-7.9
ชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)	3,882	3,592	3,616	3,514	4,375	3,884	3,578	3,946	3,678	3,633	3,692
%YoY	-10.8	-20.1	-9.4	-7.5	12.7	8.1	-1.1	12.3	-15.9	-6.5	3.2

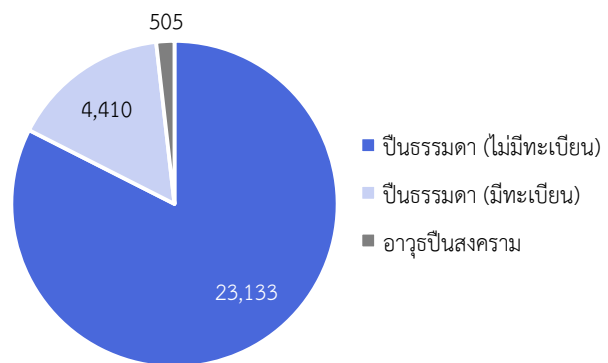
ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2565)

ทั้งนี้ คดีอาญาที่มีสัดส่วนสูงมาโดยตลอด คือ คดียาเสพติด ซึ่งมีปัจจัยสำคัญจากการแพร่ระบาดของยาบ้า จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า สาเหตุที่ทำให้ยาบ้าแพร่ระบาดมาก คือ เทคโนโลยีการผลิตที่พัฒนาขึ้น ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้ถึง 10 เท่า (เดิมผลิตได้ 2,700 เม็ด/ชั่วโมง เพิ่มขึ้นเป็น 288,000 เม็ด/ชั่วโมง) ส่งผลให้ผลิตยาบ้าได้ประมาณ 4 ล้านเม็ดต่อวัน อีกทั้งสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่เป็นปัจจัยหลักในกระบวนการผลิต เช่น สารโซเดียมไฮยาไนด์ สารเบนซิลคลอไรด์ และสารเบนซิลไฮยาไนด์ มีราคาถูก และรูปแบบการค้ายาเสพติดที่มีการใช้ช่องทางออนไลน์และไปรษณีย์ทำให้ยาเสพติดสามารถแพร่กระจายเข้าสู่พื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมาย

โดยเฉพาะการทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนเป็นสำคัญ ร่วมกับการสืบสวนสอบสวน ขยายผลไปสู่การจับกุมและยึดอายัดทรัพย์สิน และเฝ้าระวังการซื้อขายยาเสพติดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ หากพบเห็นการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน สามารถแจ้งเบาะแสผ่านสายด่วน 1386 เพื่อรับรางวัลนำจับ ร้อยละ 5 ของมูลค่าทรัพย์สินที่ยึดได้ ซึ่งที่ผ่านมามีผู้ร้องเรียนและแจ้งเบาะแทยาเสพติด รับแจ้ง 17,639 เรื่อง และดำเนินการแล้ว 13,936 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79

นอกจากนี้ ปัญหาการระบาดของยาเสพติดยังเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงตามมา เนื่องจากผู้เสพเป็นระยะเวลานานติดต่อกันจะเป็นโรคสมองติดยา บางรายไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มีอารมณ์ ก้าวร้าว และเกิดอาการหลอน ซึ่งกลุ่มที่ซื้อขายยาเสพติดและมีอาวุธ โดยเฉพาะอาวุธปืนมักมีการก่ออาชญากรรม รุนแรงจนมีผู้เสียชีวิตจึงต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมดูแลการครอบครองอาวุธปืนร่วมด้วย โดยข้อมูล สำนักงานตำรวจแห่งชาติในช่วงเดือนมกราคม - กันยายน 2565 พบว่า คดีความผิดเกี่ยวข้องกับอาวุธปืนที่ใช้ในการก่อเหตุรับแจ้งมีมากถึง 28,172 คดี เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2564 ร้อยละ 10.1 เป็นการก่อเหตุจาก อาวุธปืนธรรมดาไม่มีทะเบียน 23,133 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 (คิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคดีการใช้อาวุธปืน) อาวุธปืนธรรมดามีทะเบียน 4,410 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.2 อาวุธปืนสงคราม (ไม่สามารถออกไปอนุญาตได้) 505 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.6 ทั้งนี้ การก่อคดีที่ใช้ อาวุธปืนที่ผิดกฎหมายส่วนหนึ่งเกิดจากการเข้าถึงที่ ยากขึ้น สามารถสั่งซื้อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งแบบ เป็นชิ้นส่วนเพื่อนำมาประกอบเอง หรือผู้ขายสั่งซื้อ อุปกรณ์จากเว็บไซต์ขายของออนไลน์แล้วนำมา ดัดแปลงเพื่อเพิ่มอำนาจของอาวุธ ซึ่งต้องมีการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ปืนถูกกฎหมาย ต้องเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบผู้ที่ครอบครอง อาวุธปืน อาทิ การเพิกถอนใบอนุญาตพกพาอาวุธปืน กับผู้มีปัญหาทางจิตและมีพฤติกรรมที่เป็นภัย ต่อสังคม เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

แผนภาพ 16 สถิติรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวข้องกับอาวุธปืนที่ใช้ในการก่อเหตุในเดือนมกราคม - กันยายน 2565 (คดี)

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2565)

ลักษณะบุคคลที่มีโอกาสก่อเหตุความรุนแรง

ลักษณะบุคคลที่มีโอกาสก่อเหตุความรุนแรง ได้แก่ (1) มีประวัติ/บาดแผลทางใจ เช่น เผชิญกับความสูญเสีย หรือเรียกว่ากลุ่ม Loser ที่สังคมไม่ยอมรับ ส่งผลให้เกิดแรงกดดันในการใช้ชีวิต (2) มีความตึงเครียดหรืออยู่ในภาวะกดดัน (3) มีประวัติเคยกระทำความผิด แต่ถูกละเลย และ (4) เคยขอรับคำปรึกษา/ความช่วยเหลือปัญหาของตนเอง แต่ไม่ได้รับการบำบัด/ดูแลที่เหมาะสม ทั้งนี้ ก่อนที่บุคคลดังกล่าวจะก่อเหตุความรุนแรง จะมีสัญญาณบ่งชี้ให้เห็นถึงการเข้าสู่สถานการณ์วิกฤตของชีวิต และไม่สามารถจัดการกับชีวิตตนเองได้ มีความกระวนกระวาย/หมกมุ่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

แนวทางในการรับมือภาวะวิกฤต ด้วยวิธี 2P2R ได้แก่ P1-Prevention การป้องกันภาวะวิกฤต โดยการเฝ้าระวังและลดปัจจัยเสี่ยง P2-Preparedness การเตรียมพร้อม โดยจัดทำแผนรับมือภาวะฉุกเฉิน/ภาวะวิกฤตขนาดใหญ่ที่กระทบต่อเด็กและครอบครัวในวงกว้าง R1-Response การตอบสนองภาวะวิกฤต โดยอาศัยกลไกชุมชนในการรวมกลุ่มเพื่อสอดส่องดูแลความปลอดภัย R2-Recovery การฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ วิกฤต โดยเฉพาะการเยียวยาจิตใจผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างต่อเนื่องจนกลับสู่ภาวะปกติ

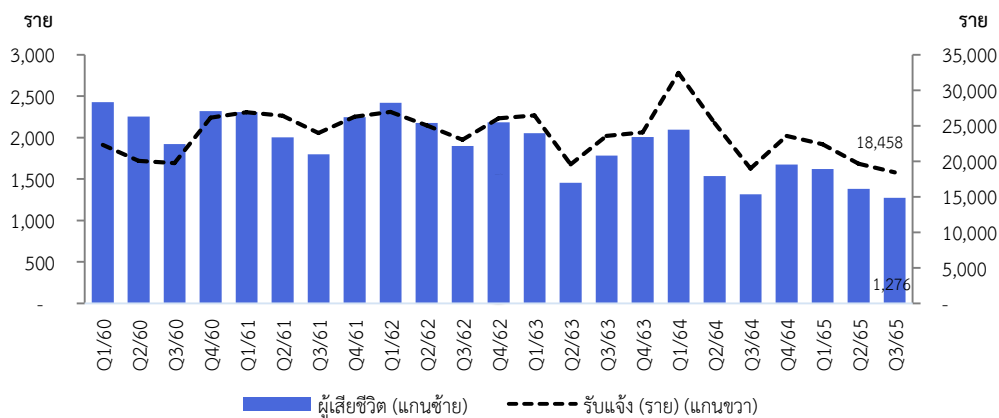
ที่มา: การเสวนาเพื่อปกป้องความรุนแรงต่อเด็ก “ซ่อม เสริม สร้างสังคมไทยที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก”. 17 ตุลาคม 2565

6. ความปลอดภัยในการสัญจรทางถนน

การเกิดอุบัติเหตุทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิตลดลง ร้อยละ 2.6 และ 3.0 ตามลำดับ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการใช้ความเร็วตามกฎหมายที่กำหนด จะสามารถลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนได้

ไตรมาสสาม ปี 2565 มีการรับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกจำนวน 18,458 ราย ลดลงร้อยละ 2.6 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2564 มีผู้เสียชีวิต 1,276 ราย ลดลงร้อยละ 3.0 ผู้บาดเจ็บรวม 9,389 ราย ลดลงร้อยละ 9.3 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุจากบุคคลสูงสุดคือ ขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด ร้อยละ 56.9 รองลงมา ได้แก่ การขับเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ร้อยละ 51.7

แผนภาพ 17 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก จำนวนผู้เสียชีวิต ปี 2560-2565

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2565)

ตาราง 10 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวนผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บรวม รายไตรมาส ปี 2563-2565

ประเภทคดี	2563				2564				2565		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
รับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุ (ราย)	26,460	19,546	23,563	24,039	32,454	25,352	18,959	23,551	22,387	19,644	18,458
%YoY	-1.7	-22	2.4	-7.7	22.7	29.7	-19.5	-2.0	-31.0	-22.5	-2.6
ผู้เสียชีวิต (ราย)	2,054	1,456	1,784	2,009	2,097	1,538	1,316	1,677	1,621	1,381	1,276
%YoY	-15.2	-33.1	-6.1	-8.1	2.1	5.6	-26.2	-16.5	-22.7	-10.2	-3.0
ผู้บาดเจ็บรวม (ราย)	15,744	11,401	13,683	14,420	19,269	14,577	10,354	12,191	11,174	9,772	9,389
%YoY	-4.4	-26.4	-1.3	-7.2	22.4	27.9	-24.3	-15.5	-42.0	-33.0	-9.3

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2565)

การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากพฤติกรรมของผู้ขับขี่ยานพาหนะที่ขาดระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร โดยเฉพาะการขับเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด นำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุที่รุนแรงบ่อยครั้ง ซึ่งแนวทางการลดอุบัติเหตุทางถนน โดยการบังคับใช้ความเร็วของรถยนต์ตามที่กฎหมายกำหนดจะช่วยป้องกันและลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางถนนได้ จากข้อมูลของกระทรวงคมนาคมในระบบ MOT DATA CATALOG ในปี 2564 มีการบันทึก “อุบัติเหตุบนถนน” ที่เกิดขึ้นทั้งหมดจำนวน 21,053 ครั้ง มีสาเหตุมาจากการประมาทของผู้ขับขี่ที่ขับเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดคิดเป็นร้อยละ 78 ขณะที่ รายงาน GLOBAL STATUS REPORT ON ROAD SAFETY 2018 ขององค์การอนามัยโลก ระบุว่า

ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายจราจรอยู่ใน “ระดับดี” ได้แก่ กฎหมายมาแล้วขับ กฎหมายการบังคับสวมหมวกนิรภัยของกลุ่มผู้ขับขี่จักรยานยนต์ และกฎหมายบังคับคาดเข็มขัดนิรภัย โดยเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีกฎหมายมาแล้วขับอยู่ใน “ระดับดี” สำหรับการใช้กฎหมายการจราจรที่ยังไม่ถึงระดับดี คือ กฎหมายกำหนดความเร็ว และกฎหมายระบบสายรัดหรือนั่งสำหรับเด็ก

กรณีศึกษา ประเทศที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการจัดการความเร็วของรถยนต์

ในหลายประเทศมีการจัดการระบบการจราจรอย่างมีมาตรฐาน มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาอุบัติเหตุจราจรอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน อาทิ

สหภาพยุโรป หน่วยจัดการความปลอดภัยทางถนน มีการทำงานเชิงระบบ วางเป้าหมาย ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประเมินติดตามอย่างเป็นระบบทำให้เป็นประเทศที่ปลอดภัยในการเดินทางบนท้องถนนสำหรับทุกคน มีการจัดตั้งองค์กรหลักขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง ทำให้การตายจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง สวนทางกับจำนวนรถที่มากขึ้น ในสหราชอาณาจักรจำนวนรถเพิ่มขึ้นเท่าตัว แต่การตายลดลงครึ่งหนึ่ง ด้วยการกำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทำให้เกิดการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงาน มีการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาอย่างชัดเจน

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีประชากร 92.7 ล้าน (พ.ศ. 2559) แต่มีจำนวนจักรยานยนต์สูงถึง 55 ล้านคัน เป็นประเทศที่มีสัดส่วนการใช้รถจักรยานยนต์สูงที่สุดในภูมิภาคอาเซียน มีการใช้รถยนต์ 3.7 ล้านคัน (ขณะที่ประเทศไทยมีรถยนต์ทุกประเภท 16,862,870 ล้านคัน จักรยานยนต์ 20,475,269 ล้านคัน) จักรยานยนต์เป็นพาหนะเดินทางที่สำคัญที่สุดของชาวเวียดนามถึงร้อยละ 94 แม้ว่าจำนวนจักรยานยนต์จะเพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าในรอบสิบปีที่ผ่านมา แต่จำนวนคนเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรกลับลดลงอย่างต่อเนื่องจากการใช้ความเร็วสม่ำเสมอ ทำให้มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์น้อย (ขณะที่ประเทศไทยผู้ขับขี่รถส่วนใหญ่จะใช้อัตราเร่งตลอดเวลา จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตค่อนข้างสูง) อีกทั้งความสำเร็จยังมาจากการบริหารจัดการที่ดี โดยมีหน่วยงานเจ้าภาพทำงานเต็มเวลาชื่อ National Traffic Safety Committee (NTSC)

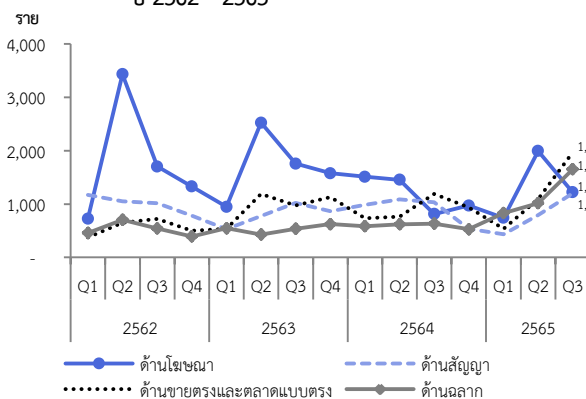
ที่มา: https://www.niems.go.th/1/UploadAttachFile/2022/EBook/414655_20220120134214.pdf

7. การคุ้มครองผู้บริโภค

ไตรมาสสาม ปี 2565 การร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เพิ่มขึ้นร้อยละ 64.8 ขณะที่การร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ลดลงร้อยละ 22.9 อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพที่หลอกลวงให้เปิดบัญชีม้า รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการแสดงราคาสินค้าและบริการของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาการเอาเปรียบผู้บริโภคที่เกิดขึ้น

การรับเรื่องร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสสาม ปี 2565 ของ สคบ. มีจำนวน 6,045 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 64.8 โดยด้านที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง⁵ รองลงมาเป็นด้านฉลาก ด้านโฆษณา และด้านสัญญา ตามลำดับ ทั้งนี้ สินค้าและบริการที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุด คือ สินค้าและบริการทั่วไป 1,931 ราย โดยเฉพาะในประเด็นการตรวจสอบข้อเท็จจริง รองลงมาเป็นผู้ประกอบการทั่วไป 520 ราย ในประเด็นการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้บริการ เป็นต้น

แผนภาพ 18 การรับเรื่องร้องเรียน จำแนกตามประเด็น รายไตรมาส ปี 2562 – 2565

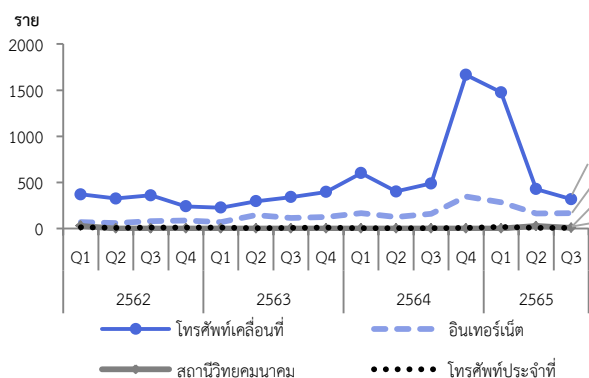
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

แผนภาพ 19 สินค้าและบริการที่มีการร้องเรียนสูงสุด ในไตรมาสสาม ปี 2565 (ราย)

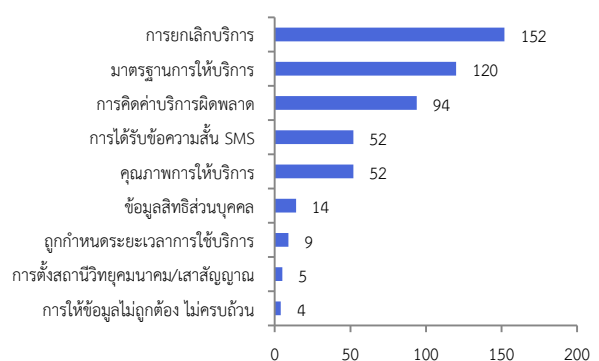
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

แผนภาพ 20 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมรายไตรมาส ปี 2562 – 2565

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แผนภาพ 21 ประเด็นร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมในไตรมาสสาม ปี 2565 (ราย)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

⁵ ตลาดแบบตรง หมายความว่า การทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลของผู้ประกอบการธุรกิจในการเสนอขายสินค้าหรือบริการโดยตรงต่อผู้บริโภค ซึ่งมีระยะห่างโดยระยะทาง ตัวอย่างธุรกิจตลาดแบบตรง เช่น Lazada Shopee เป็นต้น

ขณะที่การร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมของสำนักงาน กสทช. พบว่า ไตรมาสสาม ปี 2565 มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 502 เรื่อง ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 22.9 อย่างไรก็ตาม การร้องเรียนในไตรมาสสามส่วนใหญ่ยังคงเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นการยกเลิกบริการ 152 ราย มาตรฐานการให้บริการ 120 ราย การคิดค่าบริการผิดพลาด 94 ราย และการได้รับข้อความสั้นจาก SMS 52 ราย เป็นต้น

ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ 1) การติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อหลอกเปิดบัญชีม้า⁶ จากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) พบว่า เดือนพฤษภาคม 2565 มีการเปิดบัญชีม้าจำนวน 6,211 บัญชี เพิ่มขึ้นเป็น 14,369 บัญชี ในเดือนสิงหาคม 2565 หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 231.34 ซึ่งบัญชีม้าจะถูกมิฉฉาชีพนำไปใช้ในกระบวนการกระทำความผิดต่าง ๆ อาทิ การพนัน การฉ้อโกง การฟอกเงิน การค้ายาเสพติด ทำให้มูลค่าความเสียหายสูงมากเมื่อเทียบกับการหลอกลวงรูปแบบอื่น เห็นได้จาก กรณีการจับกุมผู้กระทำความผิดที่เปิดบัญชีม้าจำนวน 344 บัญชี ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายกว่า 869 ล้านบาท⁷ โดยปัจจุบันพบว่ามีกลุ่มเยาวชนที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับจ้างเปิดบัญชีม้าเพื่อแลกกับค่าตอบแทน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยพร้อมสมาคมธนาคารไทย ตร. สำนักงาน กสทช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาบัญชีม้าอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ประชาชนจะต้องรู้เท่าทันและระมัดระวังการทำธุรกรรมทางการเงินของตนเองให้มากขึ้น หากมีเงินเข้าบัญชีโดยไม่ทราบที่มาต้องแจ้งธนาคารทุกครั้ง และอย่ายินยอมขายบัญชีธนาคารให้กับผู้อื่นเด็ดขาด เพราะอาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย และ 2) ปัญหาการเอาเปรียบผู้บริโภค เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าต่าง ๆ ละเลยการแสดงราคาสินค้าและบริการ ในช่วงที่ผ่านมาสังคมมีการพูดถึงสิทธิผู้บริโภคต่อกรณีการแสดงราคาสินค้ามากขึ้น อาทิ ประเด็นเกี่ยวกับการไม่แจ้งค่าบริการ service charge ให้ผู้บริโภคทราบ หรือการคิดค่าบริการ service charge ทั้งที่ไม่ได้ให้บริการ ขณะเดียวกัน บางร้านจงใจล่อลวงด้วยการโฆษณาราคาอาหารที่ยังไม่รวมค่าบริการอื่น ๆ จึงอาจทำให้ผู้บริโภคบางรายเข้าใจผิดและถูกร้านค้าเอาเปรียบโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้ หากพิจารณาสถิติร้องเรียนของกรมการค้าภายใน ปี 2565 (เดือนมกราคม - กันยายน) พบว่า เรื่องอาหารและเครื่องดื่มมีการร้องเรียนเข้ามามากที่สุด และส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการไม่ปิดป้ายแสดงราคาจำหน่ายปลีกถึงร้อยละ 55.58 ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมด 2,483 เรื่อง เห็นได้ว่าแม้จะมีกฎหมายควบคุมที่ชัดเจนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท แต่การร้องเรียนยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบที่เข้มงวด รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้รุนแรงขึ้น ขณะเดียวกัน ในการคิดค่าบริการ service charge อาจต้องกำหนดประเภทร้านค้าหรือบริการที่สามารถเก็บค่าบริการ service charge ได้ อาทิ การรับบริการภายในร้านที่ลูกค้าต้องบริการตัวเอง หรือการสั่งอาหารออนไลน์อาจไม่สามารถคิดค่าบริการ service charge ได้ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการที่เป็นธรรมมากขึ้น

สิทธิผู้บริโภค 5 ประการ

- ☐ สิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
- ☐ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
- ☐ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
- ☐ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
- ☐ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

ทั้งนี้ หากผู้บริโภคพบเห็นร้านค้าใดไม่มีการแสดงค่าบริการ service charge ให้ชัดเจน หรือมีการเก็บค่าบริการที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงตามราคาตลาด โดยไม่มีการชี้แจงที่สมเหตุสมผล ทำให้รู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม สามารถแจ้งข้อมูลได้ที่ สายด่วนกรมการค้าภายใน 1569 หรือ สายด่วน สคบ. 1166

⁶ หมายถึง บัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่น ซึ่งถูกมิฉฉาชีพนำมาใช้เป็นช่องทางในการรับเงินและถ่ายโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ส่งผลให้การตรวจสอบ หรืออายัดเงินในบัญชีทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้น บัญชีธนาคารลักษณะดังกล่าวจึงถูกเรียกว่า บัญชีม้า

⁷ อ้างอิงจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/53028> (ข้อมูลเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2565)

เมื่อโลกร้อนไม่ใช่เรื่องไกลตัว : เราจะรับมืออย่างไร

หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ยืนยันว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป แต่เป็นผลมาจากปัญหาภาวะโลกร้อน ที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ดังนั้นทุกคนต้องตระหนักและร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อลดโลกร้อนและรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้น ทั้งการปรับปรุงแบบการทำเกษตรกรรม การใช้พลังงานสะอาด การพัฒนาระบบพยากรณ์อากาศและระบบเตือนภัย ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน

ทุกวันนี้ ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติ และภัยธรรมชาติที่รุนแรงมีมากขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ ทวีปยุโรปเผชิญกับอุณหภูมิที่พุ่งสูงขึ้นมากกว่าสองเท่าของค่าเฉลี่ยทั่วโลก วิกฤตไฟป่าที่ออสเตรเลียที่สร้างความเสียหายมหาศาล น้ำท่วมครั้งใหญ่ในปากีสถาน จีน เกาหลีใต้ สภาพอากาศสุดขั้วครั้งประวัติศาสตร์ทางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา ภัยแล้งที่ทวีปแอฟริกา เหตุการณ์ดังกล่าว ถือเป็นปรากฏการณ์ไม่ปกติที่เกิดขึ้นในโลก ซึ่งจากการประมวลความถี่ของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ในหนึ่งช่วงอายุของคนที่เกิดในปี 2563 จะมีโอกาสเผชิญกับภัยพิบัติมากกว่าคนที่เกิดในปี 2503 ถึง 3 เท่า โดยรายงานการค้าและการพัฒนา (Trade and Development Report 2021) จัดทำโดย UNCTAD ชี้ให้เห็นว่า ในช่วงปี 2543 - 2562 ทั่วโลกเกิดภัยพิบัติครั้งใหญ่ จำนวน 7,348 ครั้ง คร่าชีวิตผู้คนไป 1.23 ล้านคน ส่งผลกระทบต่อผู้คนทั่วโลกกว่า 4,200 ล้านคน คิดเป็นมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณ 2.97 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ สำหรับประเทศไทย ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา มีการเกิดอุทกภัยจำนวนมากกว่า 40,000 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 2,000 คน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายมากกว่า 12.59 ล้านล้านบาท โดยเมื่อปี 2554 ประเทศไทยประสบกับอุทกภัยครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ 70 ปี ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนไทยเกือบทุกภูมิภาคของประเทศไทย รวมทั้งเศรษฐกิจได้รับความเสียหายอย่างมาก นับเป็นอุทกภัยครั้งประวัติศาสตร์ของประเทศไทย จากนั้นในปี 2564 ประเทศไทยได้ประสบกับภาวะอุทกภัยครั้งใหญ่อีกครั้ง แม้จะไม่รุนแรงเท่าช่วงปี 2554 แต่ก็ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 5.3 หมื่นล้านบาท

เหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติทั่วโลก

ยุโรป: อุณหภูมิสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์

- พื้นที่ สเปน อังกฤษ
- เสียหาย 50,000 ล้านเหรียญสหรัฐ

ออสเตรเลีย: วิกฤตไฟป่า

- พื้นที่ 27,000 ตารางกิโลเมตร
- ตาย/สูญหาย 29 คน
- เสียหาย 2 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย

ปากีสถาน: น้ำท่วมใหญ่

- พื้นที่ 1 ใน 3 ของประเทศ
- ตาย 1,486 คน
- เสียหาย 10,000 ล้านเหรียญสหรัฐ

เกาหลีใต้: ฝนตกหนัก/น้ำท่วม

- พื้นที่ กรุงโซลและพื้นที่โดยรอบ
- ปริมาณน้ำฝนสูงสุดในรอบ 80 ปี
- ตาย 11 คน

สหรัฐอเมริกา: สภาพอากาศสุดขั้ว/พายุทอร์นาโด

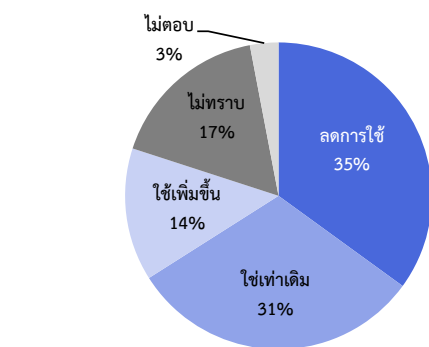
- พื้นที่ ตอนใต้ของประเทศ
- กระทบประชาชน 4 ล้านคน

ในอดีตคนทั่วไปมักคิดว่าภัยพิบัติข้างต้นเป็นเพียงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือผลมาจากการบริหารจัดการภัยพิบัติของภาครัฐที่ยังไม่ดีพอ แต่การศึกษาวិชาทางวิทยาศาสตร์ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ระบุว่าภัยพิบัติดังกล่าว เป็นผลจากภาวะโลกร้อนซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้น เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกที่ส่งผลให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้น โดยรายงานผลการศึกษาของ The Intergovernmental Panel on Climate Change (2021) เปิดเผยว่า อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้นแล้ว 1.09 องศาเซลเซียส จากความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มสูงสุดในรอบ 2 ล้านปี และส่งผลให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นกว่าในอดีตถึง 3 เท่า

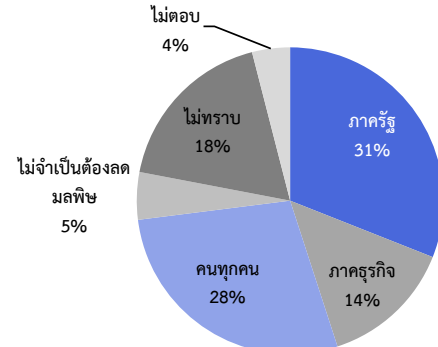
การศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โลกร้อนกลายเป็นเรื่องใกล้ตัว ที่สามารถส่งผลกระทบต่อทุกคน และสามารถสร้างความเสียหายได้อย่างรุนแรง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความตระหนักถึงปัญหาโลกร้อน จากข้อมูลการสำรวจของ UNDP และ University of Oxford ในปี 2564 พบว่า มีเพียงร้อยละ 64 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นฉุกเฉินของโลก และร้อยละ 59 คิดว่าจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเร่งด่วน ขณะที่ประเด็นที่ต้องได้รับการจัดการเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ การอนุรักษ์ป่าไม้และการใช้ที่ดิน การใช้พลังงานหมุนเวียน การทำการเกษตรที่เหมาะสม การใช้นโยบายไฟฟ้า/ระบบขนส่งสาธารณะ และการมีโครงสร้างพื้นฐาน/การเตือนภัย ข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับผลการสำรวจของบริษัท Meta ร่วมกับ Yale University ซึ่งปรากฏในรายงาน International Public Opinion on Climate Change 2022 ที่ระบุว่า กว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสำรวจทั่วโลก รับรู้ถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และรับรู้ว่าคุณสมบัติเฉลี่ยของโลกกำลังสูงขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ที่มีการตระหนักถึงปัญหาโลกร้อนสูงกว่ากลุ่มประเทศอื่น

สำหรับประเทศไทย จากผลการสำรวจเดียวกัน พบว่า ร้อยละ 75 ของคนไทยที่ตอบแบบสอบถาม คิดว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะส่งผลกระทบต่อผู้คนรุ่นลูกหลานในระดับปานกลางถึงร้ายแรง และร้อยละ 68 คิดว่าปัญหาดังกล่าว เป็นเรื่องใกล้ตัว อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการลดสาเหตุการเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกลับพบว่า คนไทยส่วนใหญ่เห็นว่าการแก้ไขปัญหาคือความรับผิดชอบของภาครัฐและภาคธุรกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40 และมีเพียงร้อยละ 28 ที่คิดว่าเป็นความรับผิดชอบของคนทุกคน นอกจากนี้ การสำรวจส่วนหนึ่งยังพบว่า มีคนไทยเพียงร้อยละ 35 ที่เห็นว่าควรลดการใช้พลังงานฟอสซิล ผลการสำรวจดังกล่าว สะท้อนถึงความตระหนักและความใส่ใจของคนไทยต่อการแก้ไขปัญหาที่ยังมีไม่มากนัก

แผนภาพ 22 ความเห็นของคนไทยต่อการลดการใช้เชื้อเพลิงจากฟอสซิล แผนภาพ 23 ความเห็นต่อการรับผิดชอบในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ (ร้อยละ)

ที่มา: บริษัท Meta และ Yale University

ที่มา: บริษัท Meta และ Yale University

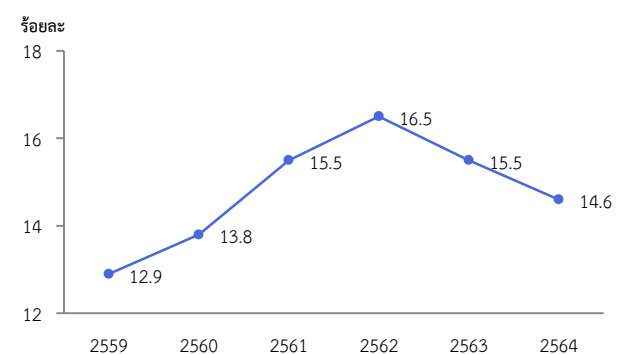
ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาการรับมือกับปัญหาโลกร้อน ทั้งในเรื่องการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า ประชาคมโลกมีข้อตกลงร่วมกันที่จะรักษาระดับอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้เกิน 2 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับอุณหภูมิโลกในยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม และพยายามจำกัดไม่ให้อุณหภูมิสูงเกิน 1.5 องศาเซลเซียส โดยประเทศต่าง ๆ มีการดำเนินการในหลายด้านทั้ง **การอนุรักษ์ป่าไม้** เพื่อเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน **การปรับรูปแบบการทำเกษตร** ให้เหมาะสม เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะก๊าซมีเทนและไนตรัสออกไซด์ ที่เกิดจากการปศุสัตว์ การใช้ปุ๋ยไนโตรเจน และการปลูกข้าว **การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด/พลังงานทางเลือก** ทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น จีนจะเพิ่มการใช้พลังงานสะอาดขึ้น ร้อยละ 20 อินเดียจะเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานสะอาด

เป็นร้อยละ 40 ในขณะที่สหภาพยุโรปมีการตั้งเป้าหมายที่จะใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้าเต็มรูปแบบภายในอีก 30 ปีข้างหน้า ขณะที่**การรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ** มีการพัฒนาระบบการพยากรณ์สภาพอากาศและการเกิดภัยพิบัติให้มีความแม่นยำ ตลอดจนพัฒนาระบบเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ โดยการส่งข้อความเตือนภัยฉุกเฉินผ่านโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์แจ้งเตือนที่ติดตั้งไว้ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ในเชิงโครงสร้างพื้นฐานได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการรับมือกับภาวะฝนตกหนักและป้องกันน้ำท่วม โดยการสร้างพื้นที่กักเก็บและระบบระบายน้ำ เพื่อชะลอการไหลของน้ำและจัดการน้ำส่วนเกินเมื่อฝนตกหนัก ตลอดจนมีนวัตกรรมการป้องกันน้ำท่วม อาทิ ระบบการบริหารจัดการน้ำขนาดใหญ่ (Delta Works) ของเนเธอร์แลนด์ นอกจากนี้ ประชาคมโลกยังเห็นพ้องต้องกันว่า ทุกคนต้องมีความตระหนักมากขึ้นถึงเรื่องการยกระดับวิถีชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการดำเนินชีวิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ประชาชนทุกคนต้องเข้ามามีส่วนรวม โดยภาครัฐและเอกชนเป็นผู้สนับสนุน/ส่งเสริมเพื่อขับเคลื่อนสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

สำหรับประเทศไทย การรับมือกับปัญหาโลกร้อนถูกให้ความสำคัญทั้งการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่นเดียวกับประชาคมโลก โดยการอนุรักษ์ป่าไม้และเกษตรกรรมของไทยได้กำหนดเป้าหมายในเรื่องสัดส่วนพื้นที่สีเขียว รวมทั้งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ พืชพันธุ์ ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในขณะที่ภาคการเกษตรเริ่มมีการศึกษาวิจัยการปลูกพืชที่สามารถลดการปล่อยก๊าซมีเทนและไนตรัสออกไซด์ เช่น การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง การลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่เพาะปลูกข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง การปรับเปลี่ยนปฏิทินเพาะปลูก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม **ประเทศไทยยังขาดทิศทางการวิจัยด้านการเกษตรเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ** สำหรับด้านพลังงานและขนส่ง ไทยกำหนดเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน เป็นร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในปี 2579 โดยส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน การส่งเสริมให้ชุมชนผลิตพลังงานด้วยตนเอง โครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคาสำหรับบ้านที่อยู่อาศัยทั่วไป ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนหันมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะ หรือเลือกใช้ยานยนต์ไฟฟ้าให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม

สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนของประเทศ ในช่วงหลังปี 2562 ยังมีสัดส่วนที่ต่ำ และลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ การรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยยังขาดการบูรณาการการทำงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องข้อมูล/ข่าวสาร ปัจจุบันการแจ้งเตือนภัยพิบัติต่างๆ ทำได้เพียงการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ขณะเดียวกัน ข้อมูลยังมีลักษณะกระจัดกระจายและไม่ครอบคลุม ทั้งนี้ หลายหน่วยงานกำลังพัฒนาระบบเตือนภัย เช่น กรุงเทพฯ มีการพัฒนา

แผนภาพ 24 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

ระบบเตือนภัย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือนผ่านทราฟฟี่ ฟองดูว์ เป็นต้น ด้านการสร้าง ความตระหนักเกี่ยวกับโลกร้อน ประเทศไทยมีการดำเนินการ โดยการพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรม/สื่อการเรียน การสอน เพื่อเพิ่มองค์ความรู้แก่ประชาชนให้สามารถรับมือกับปัญหาภาวะโลกร้อนได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม คนไทยยังมีความเข้าใจผิดต่อสาเหตุและการแก้ปัญหาเรื่องโลกร้อน ทำให้คนไทยรู้สึกว่ปัญหาโลกร้อน

ยังเป็นเรื่องไกลตัว ยังไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตมากนัก จึงยังไม่เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะช่วยลดผลกระทบจากโลกร้อน

จากปัญหาดังกล่าวนำมาซึ่งประเด็นที่ไทยต้องให้ความสำคัญ คือ 1) การกำหนดแผนการพัฒนา/ปรับรูปแบบการทำเกษตรกรรมให้ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนไป ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการศึกษาวิจัยอย่างจริงจัง 2) การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานสะอาดแทนการใช้พลังงานฟอสซิล โดยเฉพาะในภาคการขนส่ง โดยมีมาตรการจูงใจให้ประชาชนปรับเปลี่ยนมาใช้รถยนต์ไฟฟ้า (EV) และระบบขนส่งสาธารณะ ผ่านกลไกทางเศรษฐศาสตร์และมีกฎระเบียบที่เอื้อให้เกิดการปรับเปลี่ยน 3) การพัฒนาระบบพยากรณ์สภาพอากาศและระบบเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อให้การจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในทุกพื้นที่เสี่ยง การจัดทำแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งอุทกภัย ภัยแล้ง และอื่น ๆ รวมทั้งการก่อสร้างระบบป้องกันภัยพิบัติให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่เสี่ยง 4) การศึกษาวิจัยนวัตกรรมในการป้องกันน้ำท่วม โดยใช้กรณีศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนที่ถูกต้องให้กับประชาชน โดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีรูปแบบที่เข้าใจง่าย น่าสนใจ เห็นภาพชัดเจน ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสังคมออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดความตระหนักว่าปัญหาภาวะโลกร้อนเป็นเรื่องใกล้ตัวและสังคมกำลังได้รับผลกระทบอยู่ในปัจจุบัน และทุกคนจำเป็นต้องร่วมมือกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ทั้งนี้ เราทุกคนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาภาวะโลกร้อน การรับมือกับเรื่องดังกล่าว จึงไม่ใช่หน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาชน ที่จะเข้ามาร่วมกันเพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แม้ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการอาจจะไม่เห็นชัดเจนในขณะนี้ แต่จะส่งผลไปสู่คนรุ่นลูกหลานของเราอย่างแน่นอน

ยศ. : การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของเด็กไทยให้ยั่งยืน

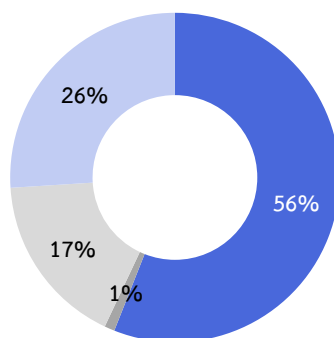
ยศ. เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาในระดับสูง โดยเป็นการให้กู้ยืมที่คิดดอกเบี้ยต่ำ แต่กระนั้นก็มีผู้กู้จำนวนมากที่ผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้กู้ยืม และการดำเนินการของกองทุน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาอย่างเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จะนำไปสู่แนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้ ยศ. เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการศึกษาของเด็กไทยที่ยั่งยืนต่อไป

กองทุนให้กู้ยืมเพื่อศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่หลายประเทศใช้ในการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของประชาชน โดยประเทศไทยมีการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หรือ “ยศ.” ขึ้นตั้งแต่ปี 2539 เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาให้กับนักเรียนนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยกองทุนฯ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาผ่านการให้เงินกู้ยืมแก่เด็กใน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) เด็กที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเรียน 2) เด็กที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาของประเทศ 3) เด็กที่ศึกษาในสาขาวิชาที่ขาดแคลนหรือที่กองทุนฯ มุ่งส่งเสริมเป็นพิเศษ และ 4) เด็กเรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ โดยในระยะแรก ยศ. ใช้งบประมาณจากรัฐในการให้กู้ยืม จนกระทั่งปี 2561 ยศ. สามารถปรับเป็นกองทุนหมุนเวียนเต็มรูปแบบ หรือใช้งบประมาณจากเงินตั้งต้นของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐ และมีการดำเนินงานในการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนและนักศึกษาแล้วรวมทั้งสิ้น 6.4 ล้านราย คิดเป็นเงินให้กู้ยืม 706,357 ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565) หรือคิดเป็นเงินให้กู้ยืมเฉลี่ย 1.1 แสนบาทต่อราย อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากองทุนฯ จะมีการดำเนินการสนับสนุนให้เด็กเข้าถึงการศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่กลับมีผู้กู้ยืมที่ผิดนัดชำระหนี้ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา เลิกการศึกษา หรือพ้นสภาพจากการศึกษาแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปี เป็นจำนวนมาก โดยข้อมูล ณ สิ้นเดือนกันยายน 2565 พบว่า ลูกหนี้ ยศ. ที่อยู่ระหว่างชำระหนี้ 3.5 ล้านราย เป็นผู้ผิดนัดชำระถึง 2.3 ล้านราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 65 ของลูกหนี้ที่อยู่ระหว่างชำระหนี้ทั้งหมด หรือมีมูลค่าเงินต้นที่ผิดนัดชำระถึง 90,856 ล้านบาท ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ระบุว่า ยศ. เป็นกองทุนที่มีหนี้เสีย (NPLs) สูงที่สุดในประเทศ หรือมี NPLs คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 62 ของมูลค่าหนี้ทั้งหมด (ข้อมูล ณ สิ้นปี 2563)

แผนภาพ 25 ภาพรวมการให้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

สถานะผู้กู้ยืมเงินกองทุน 6,415,515 ราย

ชำระหนี้เสร็จสิ้น
1,682,229 ราย
130,440 ล้านบาท
อยู่ในช่วงปลอดหนี้
1,117,803 ราย
118,540 ล้านบาท
เสียชีวิต/ทุพพลภาพ
69,265 ราย
6,107 ล้านบาท

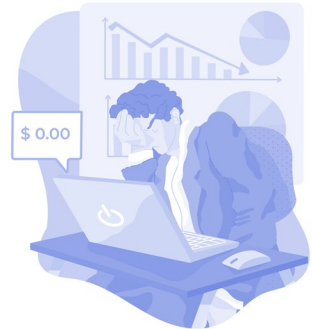
อยู่ระหว่างการชำระหนี้
3,546,218 ราย
451,270 ล้านบาท
ชำระหนี้ปกติ
1,249,823 ราย
360,414 ล้านบาท
ผิดนัดชำระหนี้
2,296,395 ราย
90,856 ล้านบาท

ที่มา: กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565)

การผิมนัดชำระหนี้ กยศ. เป็นจำนวนมาก ไม่เพียงส่งผลต่อลูกหนี้เท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ผู้ค้าประกันอีกด้วย จากรายงานของ ธปท. ระบุว่า ปัญหาการผิมนัดชำระหนี้ของ กยศ. เกี่ยวข้องกับประชาชนถึง 6.4 ล้านราย ในจำนวนนี้มีผู้ถูกฟ้องร้องหรืออยู่ระหว่างบังคับคดีแล้วกว่า 1.5 ล้านราย ซึ่งทำให้หนี้ กยศ. กลายเป็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคนในวงกว้าง เช่น ลูกหนี้เสียเครดิตทางการเงิน ทำให้การขอสินเชื่อกับสถาบันการเงินทำได้ยากขึ้น หรือประวัติมีมลทินจากเป็นบุคคลที่มีประวัติฟ้องร้องคดี เป็นต้น ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงสาเหตุการผิมนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ กยศ. สามารถจำแนกปัญหาออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ปัญหาจากลูกหนี้ กยศ. ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ

1.1 การขาดวินัยทางการเงิน โดยรายงานของ กยศ. ระบุว่า ปัญหาส่วนหนึ่งที่ลูกหนี้ กยศ. ไม่จ่ายชำระ เกิดจากพฤติกรรมของลูกหนี้ที่มีก้นำเงินไปจ่ายชำระหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูง อาทิ หนี้รถยนต์ หรือหนี้บ้าน ซึ่งมีดอกเบี้ยสูง และละเลยหนี้ กยศ. ที่มีดอกเบี้ยต่ำ หรือเพียงร้อยละ 1 ต่อปี ขณะเดียวกันลูกหนี้บางส่วนมีเจตนาที่จะไม่จ่ายชำระหนี้ แม้จะมีความสามารถในการจ่าย กล่าวคือ จากการศึกษารายชื่อของ กยศ. ถึงข้อมูลสลิปทรัพย์สินที่มีการบังคับคดีในปี 2563 พบลูกหนี้ กยศ. กว่า 9 พันราย มีเงินฝากในบัญชีมากกว่า 5 หมื่นบาท ในจำนวนนี้มีลูกหนี้ 40 ราย ที่มีเงินฝาก 5 ล้านบาทขึ้นไป จำนวน 431 ราย มีเงินฝาก ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ล้านบาท และจำนวน 637 ราย มีเงินฝาก 5 แสนบาทถึงต่ำกว่า 1 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นถึงการขาดวินัยทางการเงิน และขาดความรับผิดชอบ ทั้งนี้ แม้ว่า กยศ. จะมีมาตรการกระตุ้นให้ลูกหนี้ชำระหนี้อย่างต่อเนื่อง เช่น ลดเบี้ยปรับสำหรับผู้ปิดบัญชี หรือขอความร่วมมือกับองค์กรนายจ้าง/สถานประกอบการในการหักเงินเดือนผู้กู้เพื่อชำระหนี้ รวมทั้งมีมาตรการเสริมสร้างความรู้การบริหารจัดการทางการเงินให้แก่ลูกหนี้ กยศ. แต่มาตรการดังกล่าวยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการอบรม⁸ ที่ กยศ. จัดขึ้นร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นแบบสมัครใจที่ให้ผู้กู้สามารถนับเป็นชั่วโมงจิตสาธารณะเพื่อใช้ในการขอกู้ยืมในปีการศึกษาถัดไปเท่านั้น

1.2 การประสบปัญหาหรือวิกฤตต่าง ๆ เช่น ตกงาน ไม่มีงานทำ มีภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 พบว่า ลูกหนี้ กยศ. ประสบปัญหาเป็นจำนวนมาก ทั้งตกงานหรือถูกลดเงินเดือน ทำให้ยอดการชำระหนี้ กยศ. ในปี 2563 ลดลงร้อยละ 10.7 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562

2. ปัญหาจากกลไกการชำระหนี้ของ กยศ. โดย กยศ. กำหนดให้มีการชำระหนี้คืนที่กำหนดรูปแบบเดียวเป็นขั้นบันได และไม่สามารถปรับได้ ซึ่งลูกหนี้ที่กู้ยืม กยศ. เมื่อจบการศึกษาแล้วจะมีระยะเวลาการปลอดการชำระหนี้ 2 ปี จึงเริ่มชำระหนี้ โดยในปีแรก ลูกหนี้จะจ่ายค่างวดในอัตราที่ต่ำ หรือจ่ายเพียงร้อยละ 1.5 ของเงินกู้ยืมทั้งหมด และทยอยปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนปีที่ 15 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่ลูกหนี้ต้องจ่าย จะชำระสูงถึงร้อยละ 13 ของเงินกู้ยืมทั้งหมด โดยอัตราผ่อนชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ลูกหนี้บางส่วนอาจไม่สามารถจ่ายชำระคืนได้หากประสบภาวะวิกฤต หรือเป็นภาระทางการเงินต่อลูกหนี้อย่างมาก หากลูกหนี้มีรายได้ไม่แน่นอน หรือรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก ซึ่งจากรายงานของ กยศ. พบว่า ลูกหนี้จะเริ่มมีการผิมนัดชำระหนี้สูงขึ้นชัดเจนตั้งแต่ปีที่ 6 - 7 เป็นต้นไป

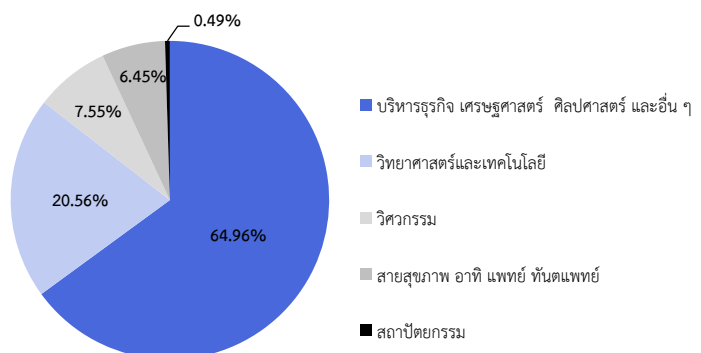
3. ปัญหาการดำเนินงานของกองทุนฯ พบว่า 1) ระเบียบ/กฎเกณฑ์ของกองทุนฯ ไม่เอื้อให้มีการดำเนินมาตรการปรับโครงสร้างหนี้กับกลุ่มลูกหนี้ที่มีคำพิพากษาแล้ว ประกอบกับเจ้าหน้าที่กองทุนฯ

⁸ ประกอบด้วย 3 หลักสูตรหลัก ได้แก่ 1) หลักสูตรด้านการวางแผนทางการเงิน 2) หลักสูตรด้านการลงทุน และ 3) หลักสูตรด้านความเป็นผู้ประกอบการ

มีความกังวลจะถูกพิจารณาว่ามีส่วนร่วมทำให้ภาครัฐเสียหาย หากมีการลดหนี้หรือแปลงหนี้ และ 2) ลักษณะการใกล้เคียงหนี้ไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้และไม่ได้กำหนดให้มีแผนการผ่อนชำระหนี้ที่มีระยะยาวเพียงพอ ทำให้หลังการใกล้เคียงหนี้ ผู้กู้ยังมีอัตราผิดนัดชำระหนี้ที่สูงถึงประมาณร้อยละ 85 รวมถึงสถิติการฟ้องร้องดำเนินคดี กยศ. ถือเป็นคดีผู้บริโภคที่มีการฟ้องร้องสูงเป็นหนึ่งในห้าอันดับแรก⁹

4. **ปัญหาเชิงโครงสร้างของการศึกษา** แม้ลูกหนี้จะใช้เงินกู้จากกองทุนฯ จนเรียนจบการศึกษาไปแล้ว แต่บางส่วนยังก้าวไม่พ้นความยากจนหรือไม่สามารถยกระดับรายได้ขึ้นได้ ซึ่งอาจเกิดจากการเรียนในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดหรือขาดข้อมูลแนะแนวในการเลือกสาขาวิชา ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาสาขาที่ลูกหนี้ กยศ. เลือกเรียนในระดับปริญญาตรี พบว่า ลูกหนี้มากกว่าครึ่งกู้ยืมเพื่อเรียนในสาขาบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ขณะที่สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีสัดส่วนลูกหนี้เพียงร้อยละ 20.56 และสาขาวิศวกรรมร้อยละ 7.55 เท่านั้น ซึ่งการที่ส่วนใหญ่ลูกหนี้ศึกษาในสาขาที่มีความต้องการไม่มากอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการหารายได้ เนื่องจากเป็นสาขาที่ไม่สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดงาน และมีอัตราการว่างงานสูง

แผนภาพ 26 สถิติสาขาวิชาที่กู้ยืมเรียนในระดับปริญญาตรี ระหว่างปีการศึกษา 2551-2562 (ร้อยละ)

ที่มา: กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการผิดนัดชำระหนี้ กยศ. ข้างต้น การแก้ไขปัญหาจึงอาจไม่ใช่การยกหนี้ หรือปรับให้กองทุนปลอดดอกเบี้ยและค่าปรับผิดนัดชำระหนี้ เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าว จะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งยังเป็นเสมือนการส่งเสริมให้คนไม่มีวินัยทางการเงิน และอาจสร้างปัญหา Moral Hazard โดยลูกหนี้บางกลุ่มอาจไม่ชำระหนี้ และรอเข้าร่วมมาตรการดังกล่าว ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ที่จ่ายชำระปกติ และลูกหนี้ดีที่จ่ายชำระหนี้คืนแล้ว อีกทั้ง ยังเป็นการลดโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของคนรุ่นใหม่ เนื่องจากทำให้เงินกองทุน กยศ. ลดลง โดยจากข้อมูลการนำเสนอในเวทีสัมมนา เรื่อง “หนี้ กยศ. : แก่กฎหมาย แก่หนี้ แก่ลูกหนี้หรือยัง?” พบว่า หาก กยศ. ไม่คิดอัตราดอกเบี้ยและเบี้ยปรับ ภายในปี 2570 เงินสดคงเหลือสิ้นงวดของ กยศ. จะหายไปถึง 7.8 หมื่นล้านบาท ซึ่งกระทบต่อการดำเนินการของกองทุน หรือกล่าวได้ว่าเป็นการลดโอกาสทางการศึกษาของเด็กรุ่นใหม่กว่าแสนคน นอกจากนี้ อาจต้องปรับสถานะจากกองทุนหมุนเวียนไปใช้งบประมาณจากรัฐในการดำเนินการเช่นในอดีตที่ผ่านมา โดยรัฐต้องใช้งบประมาณประมาณ 2.1 หมื่นล้านบาทต่อปี ทั้งนี้ จากสาเหตุและปัญหาข้างต้น กยศ. ต้องมีแนวทางดำเนินงานเพื่อให้ กยศ. เป็นเครื่องมือในการให้โอกาสทางการศึกษาของเด็กไทย และยกระดับทุนมนุษย์ได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

1. **กองทุนฯ ต้องดำเนินการเชิงรุกในการนำลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ มาเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ และใกล้เคียงหนี้ก่อนฟ้องคดี** โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 แม้ว่าปัจจุบัน กยศ. ได้มีการดำเนินมาตรการข้างต้น อาทิ จัดมหกรรมใกล้เคียงหนี้สินครัวเรือนร่วมกับกระทรวงยุติธรรม แต่ลูกหนี้ส่วนใหญ่ยังเข้าไม่ถึงหรือรับรู้มาตรการช่วยเหลือเท่าที่ควร ดังนั้น กยศ. ต้องเร่งค้นหาและนำลูกหนี้ที่มีปัญหาเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหนี้เสียที่มีอยู่เดิม เพื่อให้กองทุนฯ มีเสถียรภาพทางการเงินหรือมีรายได้สำหรับให้กับนักเรียนนักศึกษารุ่นใหม่ต่อไป

⁹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565, เอกสารนำเสนอในงานสัมมนา เรื่อง “หนี้ กยศ. : แก่กฎหมาย แก่หนี้ แก่ลูกหนี้หรือยัง ?”

2. **ปรับปรุงแบบการชำระหนี้ให้สอดคล้องกับรายได้และการทำงานของลูกหนี้** อาทิ อิงตามสัดส่วนรายได้ของผู้กู้ (ICL: Income-Contingent Loan) กับการมีงานทำ เนื่องจากลูกหนี้แต่ละรายมีรายได้และภาระค่าใช้จ่ายไม่เท่ากัน ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การกำหนดแผนการผ่อนชำระจึงอาจต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสถานะทางการเงินของลูกหนี้ เพื่อไม่ให้ลูกหนี้เกิดปัญหาการผิดนัดชำระ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อทั้งลูกหนี้ และ กยศ. ทั้งนี้หลายประเทศใช้รูปแบบการชำระหนี้โดยอิงจากรายได้ เช่น ประเทศออสเตรเลีย และเกาหลีใต้ ที่ให้จ่ายเมื่อมีรายได้ตามเกณฑ์¹⁰ และยอดการจ่ายคืนจะคิดตามอัตรารายได้ของผู้กู้ในแบบขั้นบันได

3. **เพิ่มความรู้ทางการเงิน** โดยกำหนดให้เด็กที่กู้ยืมต้องฝึกอบรมและผ่านการทดสอบความรู้ทางการเงินที่ กยศ. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดทำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรความรู้ทางการเงินภาคบังคับให้กับเด็กตั้งแต่ในวัยเรียน ตั้งแต่การวางแผนก่อนกู้ยืมจนถึงหลังเรียนจบการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ วินัยทางการเงิน และจิตสำนึกแก่ลูกหนี้

4. **มีมาตรการสร้างแรงจูงใจการชำระหนี้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการดำเนินงานที่มีอยู่** โดยอาจมีมาตรการกระตุ้นการชำระหนี้คืนเพิ่มเติม อาทิ มีการส่งข้อความแจ้งเตือนผ่านโทรศัพท์ก่อนถึงกำหนดวันชำระหนี้ นอกเหนือจากการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ กรณีที่ไม่สามารถชำระคืนได้อาจพิจารณาให้ผู้กู้ปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานชดเชยเงินกู้ยืมได้ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคให้กับลูกหนี้หากผิดนัดชำระ เช่น ไม่สามารถทำธุรกรรมเอกสารกับรัฐได้ จำพวกการต่อทะเบียนรถยนต์ หรือการต่อหนังสือเดินทาง เป็นต้น

5. **จัดทำข้อมูลลูกหนี้อย่างครอบคลุมเพื่อติดตามสถานะลูกหนี้** โดยลูกหนี้ต้องมีการรายงานสถานการณ์ทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีข้อมูลในการติดตามและหามาตรการช่วยเหลือได้ทันถ่วงที หากลูกหนี้มีความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ โดยเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นแรงงานนอกระบบที่มีความยากในการติดตาม

6. **มีมาตรการเสริมสมรรถนะหรือทักษะอาชีพเพิ่มเติมให้ผู้กู้ยืมที่ยังไม่มีงานทำ** ทั้งนี้ ปัจจุบันกองทุนฯ มีการแบ่งสัดส่วนให้กู้ยืมกับกลุ่มสาขาที่เป็นความต้องการหรือจำเป็นต่อการพัฒนาของประเทศ และสาขาที่ขาดแคลนอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีลูกหนี้จำนวนมากที่ศึกษาในสาขาอื่น ซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อการมีงานทำ จึงอาจต้องมีมาตรการส่งเสริมสมรรถนะ หรือทักษะอาชีพเพิ่มเติมให้ลูกหนี้กลุ่มดังกล่าว โดยอาจใช้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อไปได้

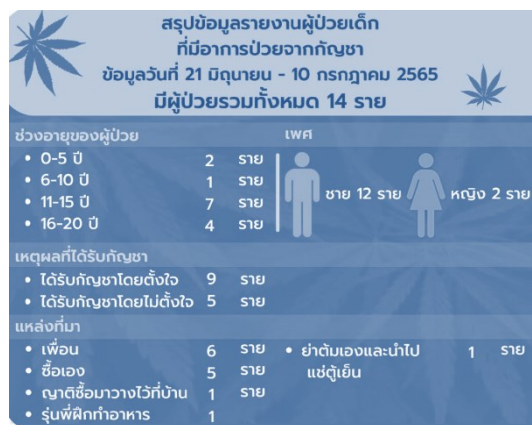
¹⁰ Rocket Media Lab, 2565, บทความเรื่อง “จากยกเลิกหนี้ กยศ. ถึงเรียนฟรีระดับอุดมศึกษา ปัญหาการศึกษาทั่วโลกที่ยังไม่มีทางออกที่สมบูรณ์แบบ” สืบค้นได้จาก <https://rocketmedialab.co/free-education/>

เสรีกัญชา : มุมมองที่ควรเรียนรู้จากต่างประเทศ

ประเทศไทยได้มีการผลักดันให้สามารถใช้กัญชาและกัญชงได้อย่างถูกกฎหมาย โดยมีเจตนารมณ์เพื่อต้องการให้เกิดการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์และการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายและมาตรการในการกำกับดูแลอย่างเข้มงวดและรัดกุม เพื่อควบคุมการใช้กัญชาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และป้องกันการใช้กัญชาที่ไม่เหมาะสม

ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2565 ประเทศไทยได้กลายเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียที่สามารถใช้กัญชาและกัญชงได้อย่างถูกกฎหมาย จากการเล็งเห็นประโยชน์ทางการแพทย์ของสารสกัดจากกัญชา โดยข้อมูลของ MedicalNewsToday ซึ่งได้รวบรวมงานวิจัยทางการแพทย์พบว่า กัญชามีประโยชน์ทางการแพทย์หลายด้าน อาทิ ช่วยการนอนหลับ แก้ปัญหาการติดยาและติดสุรา แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียนภายหลังการให้เคมีบำบัด เนื่องจากกัญชามีสรรพคุณเป็นสารออกฤทธิ์ในการช่วยลดการรับรู้ของหน่วยรับความรู้สึกในสมองและเป็นยาต้านอาการอาเจียน อีกทั้งยังมีประโยชน์ต่อการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิต โดยเฉพาะโรคซึมเศร้าและภาวะป่วยทางจิตจากเหตุการณ์รุนแรง (PTSD)¹¹ นอกจากนี้ ยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์จากกัญชาได้ ซึ่งข้อมูลของศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า ปี 2565 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับกัญชาและกัญชงในประเทศไทยมีมูลค่ารวมกว่า 2.8 หมื่นล้านบาท จากผลิตภัณฑ์ต้นน้ำ อาทิ ซ่อดอกแห้ง ใบแห้ง เมล็ด ผลิตภัณฑ์กลางน้ำจากสารสกัด น้ำมันกัญชา กัญชง และเส้นใย และผลิตภัณฑ์ปลายน้ำจากยารักษาโรคและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง เป็นต้น และคาดว่าภายในปี 2568 มูลค่าอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องจะเพิ่มเป็น 4.2 หมื่นล้านบาท หรือเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี

ในอีกด้านหนึ่งการใช้กัญชาที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้เช่นกันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก จากประเด็นดังกล่าวทำให้การมีกฎหมายกำกับดูแลเพื่อป้องกันผลกระทบในเชิงลบจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยปัจจุบันมีเพียงประกาศของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ถูกประกาศออกมาอย่างกระจัดกระจายก่อให้เกิดความสับสนต่อทั้งผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากกัญชาและเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ขณะที่พระราชบัญญัติ กัญชา กัญชง พ.ศ. ที่เป็นกฎหมายเฉพาะในการควบคุมการใช้ยังอยู่ระหว่างการทบทวนร่างกฎหมาย ผลที่ตามมาคือมีประชาชนบางกลุ่มนำกัญชามาใช้อย่างไม่เหมาะสมโดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ซึ่งข้อมูลของศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด พบว่า เยาวชนมีการใช้กัญชาสูงขึ้น 2 เท่า หลังการเปิดเสรีกัญชาเพียง 1 เดือนเศษเช่นเดียวกับข้อมูลของศูนย์พิษวิทยารามาธิบดี ที่ระบุว่า ระหว่างวันที่ 9 – 15 มิถุนายน 2565 มีผู้บาดเจ็บจากการได้รับกัญชาจำนวน 14 คน (จากการสูบ 5 ราย และการกินน้ำมันกัญชา/เครื่องดื่ม/อาหาร/ขนม 9 ราย)

ที่มา: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

¹¹

Medicalnewstoday. (2019) บทความเรื่อง “Marijuana (cannabis): Good or bad? ” สืบค้นจาก <https://www.medicalnewstoday.com/articles/320984#What-are-the-medical-benefits-of-cannabis?>

โดยมีอายุตั้งแต่ 13 – 79 ปี ในจำนวนนี้เป็นผู้ใช้กัญชาครั้งแรก 9 คน ขณะเดียวกัน กระทรวงสาธารณสุขยังเปิดเผยจำนวนผู้เข้ารับการรักษาและผู้ป่วยที่เกิดอาการไม่พึงประสงค์หรือภาวะพิษเฉียบพลันจากกัญชา ณ ห้องฉุกเฉิน ระหว่างวันที่ 6 มิถุนายน – 16 สิงหาคม 2565 ที่มีจำนวนกว่า 60 ราย และแม้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการจะได้ออกประกาศเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของการใช้กัญชา กัญชง ที่ห้ามมิให้เยาวชน หลีกเลี่ยงการบริโภค และหญิงให้นมบุตรบริโภค แต่จากข้อมูลผู้ป่วยเด็กของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยยังพบว่า ระหว่างวันที่ 21 มิถุนายน – 10 กรกฎาคม 2565 มีผู้ป่วยเด็กที่มีอาการป่วยจากกัญชาทั้งสิ้น 14 ราย

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าในช่วงที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการกำกับดูแลทำให้เกิดการใช้กัญชาที่ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีกฎหมายในการควบคุม คุ่มครองผู้บริโภค ป้องกันผลกระทบทางสังคมที่รัดกุมและรอบด้าน ซึ่งกรณีศึกษาของประเทศแคนาดา และสหรัฐอเมริกาในรัฐโคโลราโด และรัฐวอชิงตัน ถือเป็นตัวอย่างประเทศที่อนุญาตให้ใช้กัญชาในทางการแพทย์และมีมาตรการกำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเทศแคนาดา พบว่า ผลของการปรับกฎหมายเพื่อกำกับดูแลการใช้กัญชาที่ไม่เหมาะสมในปี 2561 ส่งผลให้จำนวนอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกัญชาในเยาวชนชายและหญิงลดลงร้อยละ 57.7 และ 64.6¹² ตามลำดับ ขณะที่กฎหมายและมาตรการควบคุมของรัฐโคโลราโดและรัฐวอชิงตันทำให้เยาวชนอายุ 12 – 17 ปี ที่ใช้กัญชามีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง

จากประสบการณ์การเปิดเสรีกัญชาในประเทศแคนาดา รัฐโคโลราโด และรัฐวอชิงตัน สะท้อนผลสำเร็จที่สำคัญในการควบคุมการใช้กัญชา ใน 3 มิติ คือ 1) **การผลิต** กำหนดให้ต้องจดทะเบียนก่อนดำเนินการ และมีการจำกัดพื้นที่/จำนวนต้นที่สามารถปลูกได้ รวมถึงมีการกำหนดคุณลักษณะของพื้นที่เพาะปลูกและการเข้าถึงพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยควบคุมปริมาณกัญชาและป้องกันการรั่วไหลของกัญชาไปสู่ตลาดมืด 2) **การซื้อขายและการครอบครอง** ที่ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย โดยผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องลงทะเบียนก่อน รวมทั้งผู้ซื้อจะถูกคัดกรองโดยอาศัยใบสั่งจากแพทย์ ซึ่งจะมีการกำหนดปริมาณที่สามารถซื้อและถือครองด้วยเพื่อควบคุมการใช้ให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ 3) **การคุ้มครองผู้บริโภค** มีการกำหนดอายุขั้นต่ำและคุณสมบัติของผู้ที่สามารถใช้กัญชาทางการแพทย์ได้ รวมถึงมีข้อแนะนำในการจัดส่งจ่ายกัญชาให้แก่ผู้ป่วยบางกลุ่ม อีกทั้งยังได้กำหนดบทลงโทษหากใช้กัญชาในที่สาธารณะและขายกัญชาอย่างผิดกฎหมายหรือขายให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยด้านสุขภาพให้แก่ผู้ป่วยและเยาวชน

หากพิจารณา*ร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ.* ซึ่งเป็นกฎหมายรองรับการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย พบว่า มีสาระสำคัญ คือ 1) **การขออนุญาตผลิตและจัดแจ้งการใช้ประโยชน์จากกัญชาในครัวเรือน** ผู้ที่ประสงค์จะผลิต นำเข้า หรือส่งออกกัญชาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์ การศึกษา เชิงพาณิชย์ และอุตสาหกรรม จะต้องได้รับใบอนุญาตก่อน เช่นเดียวกับการปลูกกัญชา กัญชง เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนจะต้องได้รับใบจัดแจ้งก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ โดยสามารถปลูกได้ไม่เกินครัวเรือนละ 15 ต้น หรือปลูกเพื่อใช้ประโยชน์จากราก ลำต้น และเส้นใยได้ไม่เกิน 15 ไร่ 2) **การซื้อขาย** มีการจำกัดช่องทางและสถานที่จำหน่าย และห้ามขายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงมีการห้ามโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดเกี่ยวกับข้อดีหรือประโยชน์ของกัญชา สารสกัดหรือเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสูบกัญชา และ 3) **การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคกัญชาและกัญชง** โดยห้ามมิให้จำหน่ายกัญชาหรือกัญชงให้แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปี

¹² Callaghan, Russell C et al. (2021). "Impacts of Canada's cannabis legalization on police-reported crime among youth: early evidence."

สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร ตลอดจนมีมาตรการห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะและสถานที่ที่กำหนด ซึ่งผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตั้งแต่การปรับ การจำคุก และทั้งจำทั้งปรับ แล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตาม ร่าง พ.ร.บ. ยังไม่มีข้อบังคับสำหรับการระบุตัวตนของผู้ซื้อและผู้ขาย ทำให้ยากต่อการระบุวัตถุประสงค์ของการใช้กัญชา รวมถึงยังไม่มีข้อกำหนดเพดานปริมาณกัญชาที่สามารถซื้อขายหรือถือครองได้ และยังไม่มีข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปลูกกัญชาเพื่อใช้ในครัวเรือน รวมทั้งยังอาจมีความเสี่ยงจากการปลูกกัญชาส่วนบุคคลที่อาจรั่วไหลไปในตลาดมืด ซึ่งจะทำให้ควบคุมผลกระทบได้ยาก

ดังนั้น เพื่อให้นโยบายการเปิดเสรีกัญชาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้มงวดและรัดกุมเพียงพอสำหรับการควบคุมการใช้กัญชาที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสังคม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ต้องการให้เกิดประโยชน์ทางการแพทย์และการศึกษา โดยพิจารณาจากกรณีศึกษาของประเทศแคนาดา รัฐโคโลราโด และรัฐวอชิงตัน ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้

1. **การควบคุมการผลิต เพาะปลูก และมาตรฐานของโรงเรือนหรือพื้นที่เพาะปลูก** โดยจะต้องกำหนดปริมาณที่สามารถผลิตหรือเพาะปลูกในครัวเรือนให้มีความเหมาะสม รวมทั้งกำหนดรูปแบบของพื้นที่หรือสถานที่เพาะปลูกขั้นพื้นฐานที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าถึงกัญชาซึ่งอาจนำไปสู่การรั่วไหลไปสู่ตลาดมืด
2. **การควบคุมการซื้อขายและการครอบครอง** โดยควรกำหนดให้มีการลงทะเบียนร้านค้าหรือร้านขายยา ผู้จัดจำหน่าย และผู้ใช้กัญชา กัญชง หรือสารสกัด และกำหนดเพดานปริมาณกัญชาที่สามารถซื้อขายหรือถือครองได้ รวมถึงมีข้อกำหนดด้านการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์กัญชา อีกทั้งยังอาจพิจารณากำหนดให้การซื้อจะต้องใช้ใบสั่งยาจากแพทย์ที่มีใบอนุญาต เพื่อจำกัดการซื้อขายกัญชาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และป้องกันการใช้ที่ไม่เหมาะสม อาทิ ใช้เสพเกินขนาด ใช้เพื่อการนันทนาการ
3. **การกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีกัญชาเป็นส่วนประกอบ** ซึ่งควรกำหนดผลิตภัณฑ์ที่สามารถมีส่วนผสมของกัญชาได้ และต้องให้ความสำคัญกับรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และความเข้มข้นของกัญชาประกอบด้วย รวมถึงควรกำหนดให้มีการแสดงฉลากและวิธีการใช้ที่ถูกต้องอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการบริโภคกัญชาโดยไม่เจตนาหรือบริโภคอย่างไม่ถูกวิธีซึ่งอาจก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์
4. **การมีมาตรการป้องกันการเข้าถึงของเด็กและมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ ที่ชัดเจน** โดยต้องมีการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ที่สามารถใช้กัญชาได้ และอาจพิจารณาจัดทำคู่มือการใช้กัญชาทางการแพทย์ หรือกำหนดอาการ/กลุ่มโรคที่เข้าข่าย หรือคุณสมบัติของผู้ป่วยที่สามารถใช้กัญชาในการบำบัดหรือรักษาโรคได้ รวมถึงขอแนะนำสำหรับผู้ป่วยที่ไม่ควรส่งจ่ายกัญชาให้ เพื่อป้องกันการผลข้างเคียงจากการใช้กัญชากับผู้ที่มีประวัติเสี่ยงหรือโรคที่ไม่เหมาะสม รวมถึงเป็นการป้องกันการใช้กัญชาโดยไม่จำเป็น
5. **การส่งเสริมและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาที่ถูกวิธี** โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับกัญชาที่ถูกต้อง และเผยแพร่ต่อประชาชน รวมทั้งผู้ต้องการใช้กัญชาในด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ซึ่งควรเร่งดำเนินการตั้งแต่อ่อนอนุญาตให้สามารถใช้กัญชาทางการแพทย์ได้อย่างถูกกฎหมาย เพื่อป้องกันการใช้กัญชาอย่างไม่ถูกต้อง
6. **การบังคับใช้กฎหมายและการติดตามตรวจสอบต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง** โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตรวจสอบมาตรฐานและความถูกต้องของกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่การเพาะปลูก การผลิต การซื้อขาย การศึกษา และวิจัย ซึ่งการมีกลไกและระบบติดตามตรวจสอบที่ดีถือเป็นปัจจัยสำคัญอันจะก่อให้เกิดการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบเชิงลบในด้านต่าง ๆ ที่อาจตามมาทั้งผลทางด้านสุขภาพ การซื้อขายกัญชาในตลาดมืด การก่ออาชญากรรม และความรุนแรง

แผนภาพ 27 มาตรการกำกับดูแลการใช้กัญชาในประเทศแคนาดา รัฐโคโลราโด และรัฐออริกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการ	แคนาดา	รัฐโคโลราโด	รัฐออริกอน
การผลิตและการเพาะปลูกในครัวเรือน 	- ผู้ผลิตและผู้เพาะปลูกเพื่อใช้ทางการแพทย์ในครัวเรือนต้องลงทะเบียนกับกระทรวงสาธารณสุข - มีการจำกัดผู้ที่สามารถผลิตได้ - ครัวเรือนสามารถปลูกได้ไม่เกิน 4 ต้น - ต้องระบุพืชที่ปลูกอย่างชัดเจน ปลูกโดยไม่ให้เห็นได้จากที่สาธารณะ และต้องมีระบบติดตามเพื่อป้องกันการเข้าถึงของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง	- คนที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป สามารถปลูกกัญชาได้ไม่เกิน 6 ต้น โดยสามารถอยู่ในระยะออกดอกได้ 3 ต้น และต้องปลูกในสถานที่ปิด - ผู้ป่วยที่ต้องใช้กัญชาสามารถปลูกเพิ่มได้อีก 6 ต้น หรือมากกว่า ตามคำแนะนำของแพทย์	- ผู้ผลิตที่จดทะเบียนแล้วและผู้ใช้กัญชาทางการแพทย์เท่านั้นที่จะสามารถปลูกกัญชาได้ - ผู้ป่วยหนึ่งคนสามารถปลูกได้ไม่เกิน 6 ต้น ตามคำแนะนำของแพทย์ โดยครัวเรือนหนึ่งสามารถปลูกรวมกันได้ไม่เกิน 15 ต้น - ไม่อนุญาตให้ปลูกเพื่อนันทนาการ
การส่งจ่ายให้แก่ผู้ป่วย 	- ออกใบสั่งยาโดยผู้ประกอบโรคศิลปะที่ได้รับอนุญาต - ระบุรายละเอียด อาทิ วันที่ออกใบสั่งยา ปริมาณที่ต้องใช้ ชื่อและวันเกิดของผู้ป่วย	- ใช้หลักการเดียวกับการออกใบสั่งยาอื่น ๆ - บุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้ออกใบอนุญาตการใช้กัญชาทางการแพทย์ให้แก่ผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด - ใบสั่งยาจะระบุปริมาณที่แนะนำและปริมาณที่สามารถมีได้	
การซื้อขาย 	- ห้ามเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อหรือใช้กัญชา - ผู้จำหน่ายและผู้ป่วยที่ต้องการใช้กัญชาต้องมีใบอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข - ผู้ขายต้องทำตามข้อกำหนด อาทิ บรรจุภัณฑ์ ห้ามมีสีส้ม ห้ามระบุชื่อ	- ห้ามเยาวชนอายุต่ำกว่า 21 ปี ซื้อหรือใช้กัญชา - ผู้ซื้อจะต้องแสดงบัตรประจำตัวเพื่อพิสูจน์อายุก่อนเสมอ - อนุญาตให้ผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขและมีบัตรประจำตัว - ซื้อได้ที่คลินิกหรือร้านขายยา	- จำหน่ายแก่ผู้ที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไปเท่านั้น - ผู้จำหน่ายต้องจดทะเบียนก่อน - ผู้ที่ใช้กัญชาทางการแพทย์ต้องได้รับการวินิจฉัยว่ามีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยจะต้องลงทะเบียนในฐานะข้อมูลของรัฐ - ซื้อได้ที่คลินิกหรือร้านขายยา
การถือครองและการใช้กัญชา 	- การพกพา กัญชาในที่สาธารณะสามารถพกกัญชาได้ไม่เกิน 4 ต้น หรือกัญชาแห้งไม่เกิน 30 กรัม - สำหรับผู้ป่วยที่ต้องใช้กัญชาสามารถมีครอบครองได้ไม่เกิน 30 เท่าของปริมาณต่อวันที่ผู้ประกอบโรคศิลปะสั่งจ่าย	- คนที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป สามารถมีกัญชาในครอบครองโดยวัดค่าจากปริมาณของสาร THC ได้ไม่เกิน 1 ออนซ์ - ห้ามใช้กัญชาในที่สาธารณะ	- สามารถครอบครองกัญชา น้ำหนักไม่เกิน 2 ออนซ์ หรือ 56 กรัม - ห้ามใช้กัญชาในที่สาธารณะ
บทลงโทษ 	- การพกพา กัญชาในที่สาธารณะสามารถพกกัญชาได้ไม่เกิน 4 ต้น หรือกัญชาแห้งไม่เกิน 30 กรัม - สำหรับผู้ป่วยที่ต้องใช้กัญชาสามารถมีครอบครองได้ไม่เกิน 30 เท่าของปริมาณต่อวันที่ผู้ประกอบโรคศิลปะสั่งจ่าย	- คนที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป สามารถมีกัญชาในครอบครองโดยวัดค่าจากปริมาณของสาร THC ได้ไม่เกิน 1 ออนซ์ - ห้ามใช้กัญชาในที่สาธารณะ	- สามารถครอบครองกัญชา น้ำหนักไม่เกิน 2 ออนซ์ หรือ 56 กรัม - ห้ามใช้กัญชาในที่สาธารณะ
มาตรการอื่น ๆ 	- บางรัฐมีการปรับเพิ่มอายุขั้นต่ำที่สามารถใช้กัญชาได้ - ห้ามพกกัญชาในพื้นที่สถานศึกษาและสถานรับเลี้ยงเด็ก - ห้ามตั้งร้านจำหน่ายกัญชาในระยะ 250 เมตร ใกล้สถานศึกษา - ห้ามเยาวชนเข้าไปภายในร้านจำหน่ายกัญชา	บางเขตมีการกำหนดให้ร้านค้าปลีกกัญชาต้องตั้งห่างจากสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานศึกษาอย่างน้อย 1,000 ฟุต และห่างจากสถานศึกษาหรือสถานดำเนินธุรกิจกัญชาอย่างน้อย 500 ฟุต	ผู้ผลิต ผู้แปรรูป และร้านขายปลีกต้องตั้งอยู่ห่างจากสถานที่ อาทิ โรงเรียน สนามเด็กเล่น สถานรับเลี้ยงเด็ก ห้องสมุด ร้านเกมอาร์เคด อย่างน้อย 1,000 ฟุต

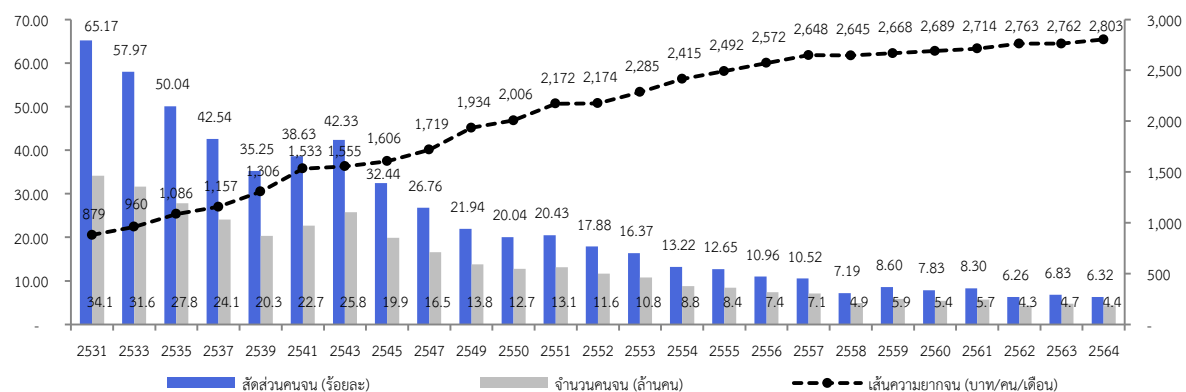
ที่มา: รวบรวมและสรุปข้อมูล โดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทความ “มองคนจนหลายมิติ ปี 2564 ปัญหาที่ไม่ใช่แค่เรื่องเงินเท่านั้น”

ในปี 2564 สถานการณ์ความยากจนด้านตัวเงิน หรือคนจนจากเส้นความยากจนปรับตัวลดลงจากมาตรการช่วยเหลือของรัฐ อย่างไรก็ตาม ความยากจนที่วัดจากคุณภาพชีวิตหรือ “ความยากจนหลายมิติ” แม้จะมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน แต่มีปัญหารุนแรงและซับซ้อนกว่ามาก ซึ่งต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหามาช่วยกลุ่มคนเหล่านี้ให้หลุดพ้นจากความยากจน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี 2564 แม้จะรุนแรงขึ้นกว่าช่วงปี 2563 จากจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มมากถึง 2 ล้านคน จากเดิมที่ติดเชื้อไม่ถึงหมื่นคนในปีก่อน แต่สถานการณ์ดังกล่าว กลับไม่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความยากจนที่อยู่ในรูปตัวเงินมากนัก โดยเมื่อพิจารณาคนที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน (คนจน) ในปี 2564 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 4.4 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนคนจนที่ร้อยละ 6.32 ลดลงจากปีก่อนที่มีจำนวน 4.7 ล้านคน หรือมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 6.83 โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานการณ์ความยากจนปรับตัวดีขึ้น คือ การที่รัฐบาลมีการดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกับกลุ่มคนจนและผู้มีรายได้น้อย ซึ่งตลอดปี 2564 มีโครงการช่วยเหลือประชาชนที่สำคัญ อาทิ โครงการเพิ่มกำลังซื้อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐระยะที่ 2 และ 3 ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2564 และเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2564 โครงการ ม.33 เรารักกัน ระหว่างเดือนมีนาคม – มิถุนายน 2564 โครงการเยียวยานายจ้างและผู้ประกันตนมาตรา 33 39 และ 40 ในกิจการที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐ และในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด รวมทั้งโครงการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ อาทิ โครงการบรรเทาภาระค่าสาธารณูปโภคไฟฟ้าและประปา เป็นต้น

แผนภาพ 28 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน ตั้งแต่ปี 2531 – 2564

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แม้สถานการณ์ความยากจนจะลดลง และดูเหมือนว่าการมีมาตรการช่วยเหลือโดยการอุดหนุนเงินให้กับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยจะสามารถบรรเทาปัญหาความยากจนให้ลดลงได้ อย่างไรก็ตาม นโยบายของความยากจนยังรวมถึงการขาดแคลน ขัดสน หรือขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ตลอดจนการไม่สามารถเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือของรัฐด้วย ซึ่งในปี 2564 ยังมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตอีกหลายด้านที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ ช่วงที่มีการระบาดของ COVID-19 การใช้มาตรการควบคุมส่งผลให้เด็กหลุดออกนอกระบบการศึกษาถึง 2.8 แสนคน และเกิดปัญหาภาวะความถดถอย

ทางการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อทักษะการศึกษาและการทำงานในอนาคต เช่นเดียวกันกับด้านสุขภาพ จากข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตคนไทยตลอดปี 2564 ชี้ให้เห็นว่า คนไทยมีความเครียดสูงและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น โดยสัดส่วนผู้มีภาวะเครียดสูง เสี่ยงซึมเศร้า และเสี่ยงฆ่าตัวตายในกลุ่มประชาชนทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 14.5 16.8 และ 9.5 ตามลำดับ ซึ่งปัญหาดังกล่าวพบมากในกลุ่มเด็ก เยาวชน และวัยรุ่นอายุไม่ถึง 20 ปี และ 20 – 29 ปี ซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประชาชนทั่วไปถึงเท่าตัว ขณะเดียวกันยังพบปัญหาการเข้าถึงการรักษาพยาบาลและการขาดทรัพยากรที่เพียงพอในการรองรับวิกฤต COVID-19 ส่งผลให้การใช้บริการสุขภาพในด้านต่าง ๆ ลดลง ทั้งการใช้บริการเมื่อเจ็บป่วยและการใช้บริการส่งเสริมสุขภาพอื่น ๆ ส่วนด้านความเป็นอยู่ พบปัญหาคนไร้บ้านและการขาดแคลนที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สถานการณ์ COVID-19 ยังทำให้ปัญหาขยะติดเชื้อมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเกือบเท่าตัวในปี 2564 โดยมีมากกว่า 8,234 ตัน ที่ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง นอกจากนี้ ในเรื่องของหลักประกันรายได้ ยังพบปัญหาที่คนจำนวนมากไม่ได้รับการช่วยเหลือตามระบบปกติจากวิกฤต COVID-19 เนื่องจากไม่มีหลักประกันทางสังคม รวมทั้งยังมีปัญหาจากการขาดรายได้และไม่มีเงินออมเพียงพอที่จะรองรับการขาดรายได้จากช่วงวิกฤต ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนถึงปัญหาความยากจนได้ทั้งสิ้น

การวัดความยากจนจากคุณภาพชีวิต

จากประเด็นดังกล่าว การประเมินสถานการณ์ความยากจนให้ครอบคลุมในมิติที่นอกเหนือจากด้านตัวเงินจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการวัดความยากจนที่สามารถสะท้อนคุณภาพชีวิตได้ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index : MPI)¹³ ขึ้นเพื่อเป็นตัวชี้วัดที่วัดคนจนจากมิติด้านคุณภาพชีวิตที่จะสะท้อนสถานการณ์ความยากจนควบคู่กับความยากจนด้านตัวเงินได้อย่างครอบคลุม อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในเป้าหมายที่ 1 คือ การขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ (Eradicating poverty in all its form and dimensions everywhere) โดย MPI ของประเทศไทยได้กำหนดมิติที่ส่งผลต่อความยากจนไว้ 4 มิติ ได้แก่ การศึกษา การใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่ และความมั่นคงทางการเงิน และมีตัวชี้วัดมิติละ 3 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 12 ตัวชี้วัด โดยมีมิติทางการศึกษาซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ที่สำคัญตามช่วงวัย มิติด้านการใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ สะท้อนถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ขณะที่มิติด้านความเป็นอยู่สะท้อนคุณภาพชีวิตจากการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมิติด้านความมั่นคงทางการเงิน สะท้อนสถานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคตที่จะเอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สถานการณ์ความยากจนหลายมิติ

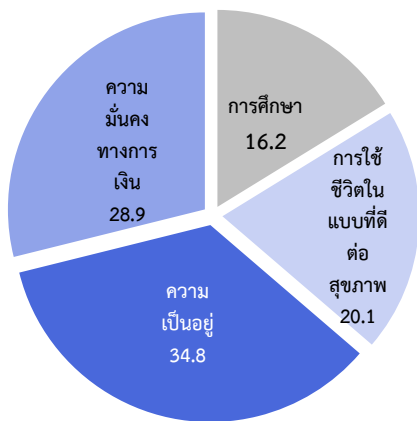
สำหรับภาพรวมสถานการณ์ความยากจนหลายมิติ พบว่า คนจนหลายมิติในปี 2564 มีจำนวน 8.1 ล้านคน คิดเป็นดัชนีความยากจนหลายมิติเท่ากับ 0.0441 โดยความยากจนหลายมิติมีแนวโน้มที่ดีขึ้น¹⁴ กล่าวคือ มีสัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 27.45 ในปี 2556 เหลือร้อยละ 11.6 ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบ

¹³ ดัชนีความยากจนหลายมิติ คำนวณจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

¹⁴ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากรายงานความยากจนหลายมิติ ปี 2564 เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13043&filename=Social_Poverty

คนจนหลายมิติและคนยากจนด้านตัวเงินจากเส้นความยากจน พบว่า ความยากจนด้านตัวเงินและหลายมิติของไทยมีแนวโน้มลดลง แต่ความยากจนหลายมิติมีปัญหาที่รุนแรงกว่าความยากจนด้านตัวเงินมาก จากจำนวนคนจนหลายมิติที่มีจำนวนมากกว่าคนยากจนด้านตัวเงินเกือบเท่าตัว โดยคนจนด้านตัวเงินมีเพียง 4.4 ล้านคน เท่านั้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความยากจนทั้ง 2 รูปแบบ มีทิศทางสอดคล้องกันคือมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากจนหลายมิติ พบว่า มิติความเป็นอยู่ส่งผล (Contribution) ต่อความยากจนหลายมิติมากที่สุด รองลงมาเป็นมิติความมั่นคงทางการเงิน การใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ และการศึกษา ตามลำดับ

แผนภาพ 29 อัตราส่วนการส่งผลต่อความยากจน (contribution) ของแอมิตี (ร้อยละ)

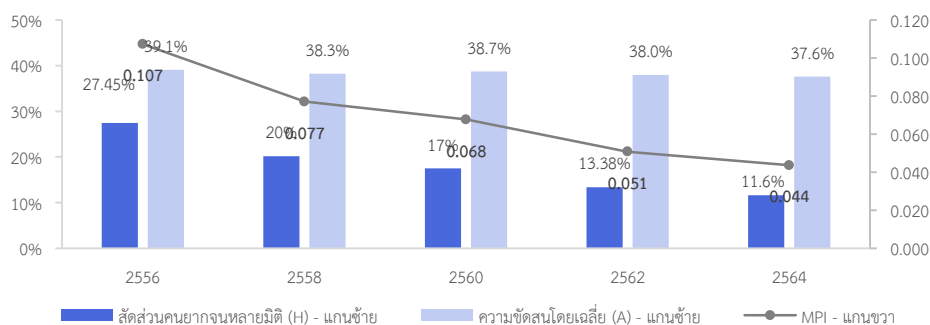
ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ตาราง 11 สัดส่วนคนจนหลายมิติที่มีความขัดสนในแต่ละตัวชี้วัด (Censored Headcount) (ร้อยละ)

มิติ	ตัวชี้วัด	Censored Headcount (ร้อยละ)
การศึกษา (Education)	จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา	5.9
	การเข้าเรียนล่าช้า	1.0
	การอยู่อาศัยร่วมกับพ่อแม่	1.5
การใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ (Healthy Living)	น้ำดื่ม	3.4
	การดูแลตัวเอง	1.0
	ความขัดสนด้านอาหาร	6.1
ความเป็นอยู่ (Living Conditions)	การกำจัดขยะ	7.6
	การใช้อินเทอร์เน็ต	4.1
	การถือครองสินทรัพย์	6.6
ความมั่นคงทางการเงิน (Financial Security)	การออม	2.2
	ภาระทางการเงิน	4.2
	บำนาญ/บำนาญ	8.7

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แผนภาพ 30 ความยากจนหลายมิติของประเทศไทย ปี 2556 – 2564

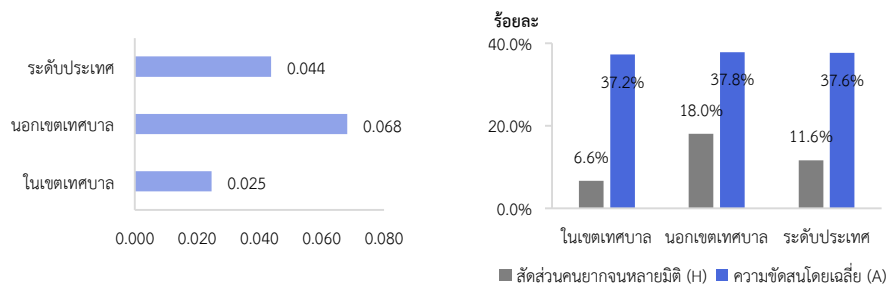

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แม้ภาพรวมความยากจนหลายมิติจะมีแนวโน้มลดลง แต่สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากจนหลายมิติยังมีความแตกต่างกันตามเขตพื้นที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีปัญหาความยากจนหลายมิติมากกว่าในเขตเทศบาล โดยมีสัดส่วนคนยากจนร้อยละ 18.0 เทียบกับร้อยละ 6.6 ขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากจนหลายมิติมากที่สุดในเขตเทศบาล คือ มิติความมั่นคงทางการเงิน ส่วนนอกเขตเทศบาล คือ มิติด้านความเป็นอยู่ ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาความยากจนหลายมิติจำแนก

ตามรายภาคยังพบว่า แต่ละภาคมีปัญหาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กรุงเทพฯ คนจนหลายมิติจะมีปัญหาด้านความมั่นคงทางการเงินเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นเรื่องความเป็นอยู่ ขณะที่ภูมิภาคอื่นคนจนหลายมิติมีปัญหาด้านความเป็นอยู่มากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องความมั่นคงทางการเงิน ความแตกต่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ขณะที่เมื่อพิจารณาความยากจนหลายมิติเป็นรายตัวชี้วัด (Censored Headcount) พบว่า ตัวชี้วัดที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ การมีบ้านหนึ่งจ่านาน โดยมีส่วนคนจนหลายมิติที่ขาดสนในตัวชี้วัดนี้ร้อยละ 8.7 จากคนจนทั้งหมด รองลงมาเป็นเรื่องความขัดสนในด้านการกำจัดขยะ และความขัดสนด้านการถือครองทรัพย์สินที่มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 7.6 และ 6.6 ตามลำดับ

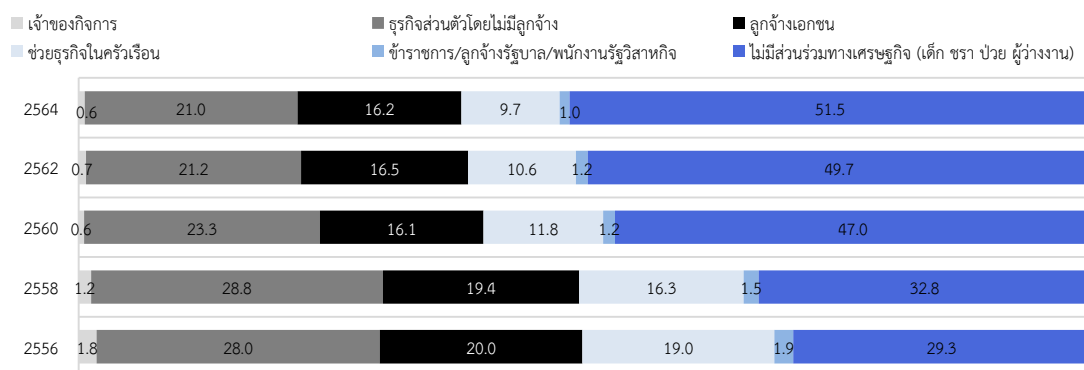
แผนภาพ 31 สัดส่วนคนจนหลายมิติ ความขัดสนโดยเฉลี่ยของคนจนและค่าดัชนีความยากจนหลายมิติ จำแนกตามเขตการปกครอง

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม, สศช.

เมื่อพิจารณาลักษณะทางประชากรของคนจนหลายมิติ พบว่า คนจนหลายมิติมากกว่า 1 ใน 3 เป็นผู้สูงอายุ โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 36.9 ของคนจนหลายมิติทั้งหมด และ คนจนหลายมิติกว่าครึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ (เด็ก ขรา ป่วย ผู้ว่างงาน) โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 51.5 ของคนจนหลายมิติทั้งหมด ขณะที่คนจนหลายมิติที่เป็นแรงงานทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างและช่วยธุรกิจในครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ มีสัดส่วนร้อยละ 21.0 และ 9.7 ตามลำดับ ทั้งนี้ สัดส่วนคนจนหลายมิติที่ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากจากปี 2556 ที่มีเพียงร้อยละ 29.3 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 51.5 ในปี 2564 สะท้อนให้เห็นว่าคนจนหลายมิติมีโอกาสในการหารายได้ต่ำ ซึ่งอาจเป็นกลุ่มที่มีปัญหาความยากจนทั้งด้านตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินก็ได้

แผนภาพ 32 โครงสร้างคนจนหลายมิติจำแนกการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)

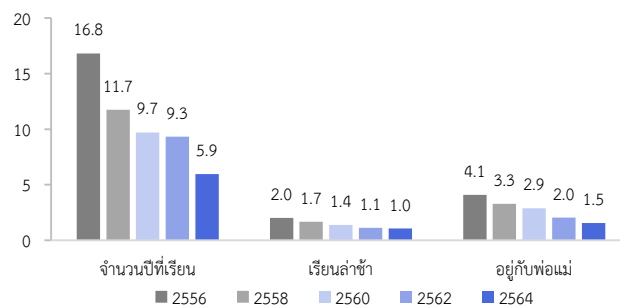

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม, สศช.

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาสถานการณ์ความยากจนหลายมิติในแต่ละมิติ ยังพบประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมิตินั้น ๆ หลายด้าน กล่าวคือ

1. **มิติทางการศึกษา** คนจนหลายมิติมีปัญหาทางการศึกษาลดลง โดยมีความขัดสนในตัวชี้วัดจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 5.9 รองลงมาเป็นการอยู่อาศัยร่วมกับพ่อแม่ร้อยละ 1.5 และการเข้าเรียนล่าช้าร้อยละ 1.0 อย่างไรก็ตาม ในมิติทางการศึกษายังมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ 1) เด็กในครัวเรือนยากจนหลายมิติจำนวนมากไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ซึ่งมักหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยกลุ่มเด็กยากจนอายุ 3 - 5 ปี ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ไม่ได้รับการศึกษาระดับปฐมวัยหรือระดับอนุบาลถึงร้อยละ 3.8 หรือมีจำนวนเกือบ 70,000 คน โดยเด็กในกลุ่มนี้ยังมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับปฐมวัยอยู่เพียงร้อยละ 10.9 ซึ่งจากผลการศึกษา UNICEF พบว่า การที่เด็กไม่ได้เข้าเรียนระดับปฐมวัยจะทำให้เกิดปัญหา คือ กว่ำร้อยละ 20 มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการอ่านออกและรู้จักตัวเลข และเข้าไม่ถึงการศึกษาในระดับปฐมวัย 2) การศึกษาภาคบังคับยังมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมอีกกว่า 3,867 บาทต่อนักเรียน 1 คน ต่อปีการศึกษา โดยค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจะเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และมีความแตกต่างอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคนจนหลายมิติและคนไม่จน และ 3) คนจนหลายมิตียังมีอุปสรรคต่อการเรียนในระดับสูง โดยระดับประถมศึกษาที่มีอัตราเข้าเรียนสุทธิร้อยละ 71.52 ลดลงเหลือร้อยละ 40.32 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชี้ให้เห็นถึงการหลุดออกจากระบบมากขึ้น

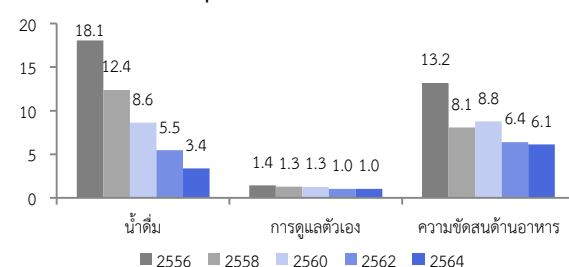
แผนภาพ 33 สัดส่วนความขัดสนด้านการศึกษา ปี 2556 - 2564 (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

2. **มิติการใช้ชีวิตในแบบที่ติดต่อสุขภาพ** มีสถานการณ์ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 มีสัดส่วนคนจนหลายมิติในด้านน้ำดื่ม การดูแลตัวเอง และความขัดสนด้านอาหาร คิดเป็นร้อยละ 3.4 1.0 และ 6.1 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ดังนี้ 1) การเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดยังจำกัดอยู่ในบางพื้นที่ที่มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ขณะที่คนในพื้นที่นอกเขตเทศบาลกว่าร้อยละ 23.35 ใช้น้ำฝนเพื่อการบริโภค 2) แม้น้ำประปาจะได้อัตราส่วนที่จะใช้ในการดื่ม แต่ต้องให้ความสำคัญกับระบบการลำเลียงน้ำไปยังครัวเรือนเพื่อให้คงความสะอาดได้ จากข้อมูลของกรมอนามัย (2565) ยังระบุว่า น้ำประปาหมู่บ้านของประเทศไทยมีเพียงร้อยละ 20 ที่มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับบริโภคและอีกกว่าร้อยละ 55 ยังต้องมีการปรับปรุงก่อนนำมาบริโภค และ 3) ฐานทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครัวเรือนมีความขัดสนด้านอาหาร และนำมาสู่ปัญหาทุพโภชนาการ

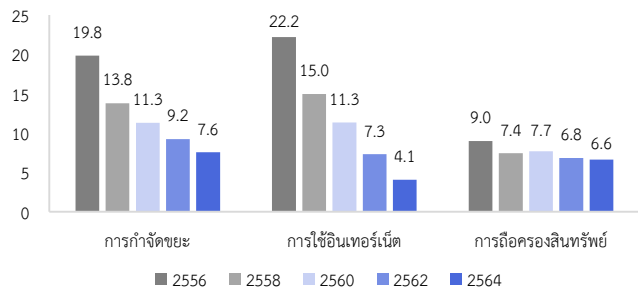
แผนภาพ 34 สัดส่วนคนจนหลายมิติที่ขัดสนในมิติการใช้ชีวิตในแบบที่ติดต่อสุขภาพ ปี 2556 - 2564 (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

3. **มิติด้านความเป็นอยู่** แนวโน้มมีการปรับตัวดีขึ้นแต่ยังมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ 1) การกักตุนในครัวเรือนยังมีปัญหาระดับสูงในบางพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตเทศบาลที่คนจนหลายมิติมีความขัดสนสูงกว่าถึง 4.7 เท่า 2) ยังมีคนจนหลายมิติกว่า 2.8 ล้านคนที่ไม่มีอินเทอร์เน็ต ซึ่งเกิดจากเครือข่ายที่กระจุกตัวในบางพื้นที่ 3) รายได้เป็นข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและการถือครองทรัพย์สินของครัวเรือนยากจนหลายมิติ และ 4) คนจนหลายมิติจำนวนมากยังอาศัยอยู่ในบ้านที่มีสภาพไม่มั่นคง โดยมีครัวเรือนยากจนหลายมิติกว่า 7.3 แสนครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.5 ของครัวเรือนยากจนหลายมิติทั้งหมด อาศัยอยู่ในบ้านที่สร้างด้วยไม้ วัสดุท้องถิ่น วัสดุที่ใช้ซ้ำ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่อยู่อาศัยที่อาจไม่แข็งแรงนัก

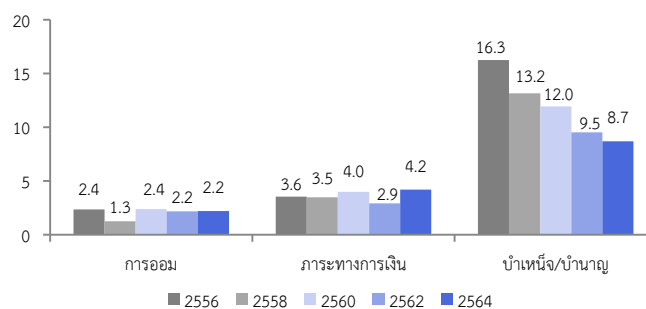
แผนภาพ 35 สัดส่วนคนจนหลายมิติที่ขัดสนในมิติความเป็นอยู่ ปี 2556 - 2564 (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

4. **มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน** พบว่า สัดส่วนคนจนหลายมิติขัดสนในด้านการมีบำนาญ/บำนาญสูงที่สุด แต่มีแนวโน้มลดลง โดยมีสัดส่วนคนจนที่ไม่มีบำนาญคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.7 ในปี 2564 ลดลงจากร้อยละ 16.3 ในปี 2556 ขณะที่ครัวเรือนยากจนหลายมิติมีภาระทางการเงินมากขึ้น โดยมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 2.9 เป็นร้อยละ 4.2 จากผลกระทบของ COVID-19 ที่ทำให้ครัวเรือนขาดรายได้ และมีปัญหาทางการเงินมากขึ้น สำหรับสถานการณ์การออมไม่เปลี่ยนแปลงจาก ปี 2562 โดยมีสัดส่วนคนจนหลายมิติที่ขัดสนในตัวชี้วัดนี้ร้อยละ 2.2 อย่างไรก็ตาม พบประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ 1) การไม่มีหลักประกันแรงงาน จากที่แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระและไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ โดยปี 2564 คนจนหลายมิติที่เข้าถึงระบบบำนาญภาคบังคับมีจำนวน 1.39 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.17 ของคนจนทั้งหมด ขณะที่กลุ่มที่ไม่มีหลักประกันแบ่งเป็นกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ 4.17 ล้านคน และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ 1.25 ล้านคน และ 2) การมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ซึ่งกระทบต่อการออมและอาจส่งผลให้มีหนี้สินเพิ่มขึ้น โดยปี 2564 คนจนหลายมิติมีรายได้ที่ลดลงสวนทางกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้คนจนมีภาระทางการเงินเพิ่มขึ้น โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสำหรับการอุปโภคและบริโภคเพิ่มขึ้นจาก 1,738 บาท/คน/เดือน ในปี 2562 เป็น 3,504 บาท/คน/เดือน ในปี 2564 หรือเพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัวส่วนหนึ่งอาจเป็นสาเหตุจากการมีรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นเพื่อการป้องกันการติดเชื้อในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 และอัตราเงินเฟ้อที่ส่งผลให้ค่าครองชีพในภาพรวมสูงขึ้น

แผนภาพ 36 สัดส่วนคนจนหลายมิติที่ขัดสนในด้านความมั่นคงทางการเงิน (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาความยากจนหลายมิติอาจมีความซับซ้อนมากกว่า การแก้ไขปัญหาความยากจนด้านตัวเงินที่สามารถใช้มาตรการช่วยเหลือทางการเงินของรัฐในการบรรเทาปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินการอย่างแยกส่วน โดยจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กัน ทั้ง 2 ด้าน ขณะเดียวกัน จากข้อค้นพบที่พบว่า ปัญหาความยากจนมีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของปัญหาตามบริบทของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ในปัญหาความยากจนในบางมิติ ยังสะท้อนถึงการดำเนินการของรัฐที่ขาดความตระหนักและใส่ใจคนยากจน โดยเฉพาะปัญหาการเข้าถึงบริการพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ซึ่งจากปัญหาข้างต้น นำมาสู่แนวทางแก้ปัญหาที่ต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

1. **พัฒนาระบบข้อมูลระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ให้มีการบูรณาการร่วมกันและครอบคลุมประชากรทุกคน** แม้ปัจจุบันการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ มีกลไกของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เป็นหน่วยงานประสานการบูรณาการ และอำนวยความสะดวกให้เกิดการดำเนินการที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ระบบข้อมูลที่น่ามาใช้ระบุปัญหาของคนจนยังไม่ครอบคลุม ดังนั้นการส่งเสริมให้หน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบัน สามารถสะท้อนภาพที่แท้จริงและมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อเป็นฐานข้อมูลหลักของพื้นที่สำหรับใช้เป็นเครื่องมือและการชี้ทิศทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน จะช่วยในการออกแบบการดำเนินนโยบายเหมาะสมและตอบสนองต่อปัญหาของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

2. **จัดทำมาตรการในรูปแบบ policy package** เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเฉพาะความยากจนหลายมิติที่มีปัญหาที่หลากหลายได้อย่างครอบคลุม รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความยากจนต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน ดังนั้น การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและแก้ไขปัญหได้ทันการ โดยอาจต้องมีการดำเนินการในหลาย ๆ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน อาทิ การสร้างหลักประกันทางรายได้ที่ส่งเสริมการออมภาคบังคับ และยกระดับทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่วัยแรงงานที่ต้องทำงานที่มีรายได้เหมาะสม เข้าถึงสวัสดิการ และหลักประกันทางสังคม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพตั้งแต่วัยแรงงานไปจนถึงวัยเกษียณ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ครอบคลุมตั้งแต่เด็กปฐมวัย วัยเรียน วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ โดยต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องในแต่ละกลุ่มเพื่อให้คนทุกช่วงวัยสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Ecosystem) ให้เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเริ่มจากการขยายและปรับปรุงคุณภาพการบริการสาธารณะ และโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม มีประสิทธิภาพ และทุกคนเข้าถึงได้อย่างมีมาตรฐานและเท่าเทียมกันทุกพื้นที่

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2562				2563				2564				2565		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
1. คุณภาพของคน															
การมีงานทำ ^{1/}															
กำลังแรงงาน (พันคน)	38,365	38,420	37,959	37,968	38,192.8	38,172.7	38,725.8	39,086.3	39,866.0	39,893.6	39,731.7	39,758.7	39,618.17	39,764.0	40,088.6
การมีงานทำ (พันคน)	37,703	37,782	37,486	37,483	37,424.2	37,080.8	37,927.0	38,288.8	38,659.9	38,904.6	38,753.5	38,998.0	38,715.60	39,010.9	39,566.0
- ภาคเกษตรกรรม	11,178	11,511	12,568	12,026	10,769	11,479	12,560	12,433	11,074	11,749	12,681	12,597	11,404	11,656	12,400
- การผลิต	6,328	6,281	5,835	6,055	6,241	6,003	5,751	5,910	6,105	5,872	5,871	5,838	6,262	6,231	6,235
- การก่อสร้าง	2,323	2,351	2,027	2,065	2,317	2,202	2,160	2,251	2,421	2,314	2,004	2,096	2,395	2,190	2,081
- การขายส่ง การขายปลีก	6,420	6,259	5,980	6,323	6,350	6,196	6,253	6,310	6,286	6,111	6,266	6,354	6,649	6,850	6,775
- โรงแรม ภัตตาคาร	2,811	2,872	2,885	2,833	2,915	2,792	2,872	2,901	2,910	2,943	2,605	2,671	2,879	2,865	2,932
- การขนส่ง เก็บสินค้า	1,336	1,292	1,307	1,270	1,325	1,293	1,350	1,337	1,320	1,385	1,413	1,331	1,534	1,453	1,408
- อื่นๆ	7,307	7,217	6,886	6,911	7,507	7,116	6,980	7,147	7,465	7,449	6,868	7,011	7,594	7,766	7,735
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ)	98.27	98.34	98.76	98.72	97.99	97.14	97.94	97.96	96.98	97.53	97.58	98.11	97.72	98.11	98.70
ผู้ว่างงาน (พันคน)	351	377	394	371	395	745	738	727	758	732	871	632	607.6	547	491
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.92	0.98	1.04	0.98	1.03	1.95	1.90	1.86	1.99	1.92	2.29	1.66	1.53	1.37	1.23
การทำงานต่ำระดับ (พันคน) (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สัปดาห์รวมทั้งงานเต็ม)	335.8	239.2	192.7	230.6	284.2	704.3	442.2	510.0	651.1	469.3	778.1	438.0	319.1	263.6	68.0
หนี้สินครัวเรือน ^{2/}															
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	13.0	13.1	13.3	13.5	13.5	13.6	13.8	14.0	14.1	14.3	14.3	14.6	14.7	14.8	N.A.
- อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน (ร้อยละ)	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.8	3.9	4.0	4.7	5.1	4.1	3.9	3.7	3.5	N.A.
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP	78.4	78.4	78.8	79.9	80.3	83.9	86.8	89.7	90.8	89.6	89.6	90.1	89.2	88.2	N.A.
หนี้ NPL (พันล้านบาท)	126.4	127.4	133.3	140.6	156.2	152.5	144.3	144.4	148.7	150.4	149.7	143.7	146.5	142.7	140.6
- สัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวม	2.75	2.74	2.81	2.90	3.23	3.12	2.91	2.84	2.92	2.92	2.89	2.73	2.78	2.69	2.62
สุขภาพ															
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{3/}	236,264	160,618	266,369	200,453	193,583	54,948	86,449	96,480	70,287	42,698	52,200	31,014	43,670	64,304	195,976
- อัตราการขยายตัวของจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (ร้อยละ)	74.83	27.95	13.57	42.21	-18.06	-65.79	-67.55	-51.87	-63.69	-22.29	-39.62	-67.85	-37.87	50.60	275.4
- ปอดอักเสบ	73,429	51,189	63,635	68,302	77,549	29,430	35,389	54,035	47,665	32,500	46,461	26,651	39,727	45,769	66,191
- ใช้เลือดออก	16,150	31,978	54,989	28,040	9,183	18,159	36,187	8,601	2,530	3,088	2,677	1,661	1,247	8,701	19,265
- มือ เท้า และปาก	9,260	12,954	35,839	9,302	5,512	1,153	5,003	21,642	13,023	3,723	1,360	902	619	4,049	77,349
- ใช้หัวใจใหญ่	133,975	61,464	108,786	92,138	99,365	4,957	8,293	10,987	5,967	2,537	1,070	1,124	1,351	4,744	31,028
- ฉีชนะ	463	493	722	492	269	334	526	512	245	275	269	361	201	485	1,347
การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ ^{4/}															
มูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่	74,081	75,880	61,567	80,269	74,975	67,289	58,042	77,816	73,620	66,171	56,933	78,542	75,660	68,400	59,365
- อัตราการขยายตัวของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ (ร้อยละ)	1.8	3.7	1.2	1.6	2.6	-10.1	-6	-3.9	-2.9	-2.5	-1.9	0.1	0.8	1.0	1.7
มูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	45,318	46,915	37,918	51,112	47,622	38,826	34,828	48,669	46,016	37,948	34,301	49,510	47,122	39,154	36,032
- อัตราการขยายตัวของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ)	2.3	5.9	0.9	4.3	4.9	-17.5	-8.2	-5.5	-4.3	-3	-2	1.2	1.8	2.3	3.9
มูลค่าการบริโภคบุหรี่	28,763	28,965	23,649	29,157	27,353	28,463	23,214	29,147	27,604	28,223	22,632	29,032	28,538	29,246	23,333
- อัตราการขยายตัวของการบริโภคบุหรี่ (ร้อยละ)	1.1	0.1	1.3	-2.8	-1.3	1.8	-2.9	-0.8	-0.5	-1.6	-1.6	-2	-0.8	-0.6	1.2
2. ความมั่นคงทางสังคม ^{5/}															
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)															
จำนวนอุบัติเหตุจากรถทางบก	26,923	25,055	23,007	26,035	26,460	19,546	23,563	24,039	32,454	25,352	18,959	23,551	22,387	19,644	18,458
- อัตราการขยายตัวของอุบัติเหตุจากรถทางบก (ร้อยละ)	0.13	-5.10	-4.06	-0.80	-1.72	-21.99	2.42	-7.67	22.65	29.70	-19.54	-2.03	-31.02	-22.51	-2.64
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุจากรถทางบก (ต่อประชากรแสนคน)	27.27	25.50	22.72	25.54	25.62	18.50	22.24	23.61	30.68	23.12	16.74	19.88	18.33	15.97	15.26
จำนวนคดีอาญารวม	102,328	109,451	113,850	106,797	106,885	95,494	85,281	82,072	144,453	139,293	125,076	119,864	106,384	109,570	105,407
- อัตราการขยายตัวของคดีอาญา (ร้อยละ)	27.2	17.6	28.6	17.2	4.5	-12.8	-25.1	-23.2	35.1	45.9	46.7	46.0	-26.35	-21.34	-15.73
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (ต่อประชากรแสนคน)	6.28	6.49	5.75	5.47	5.59	5.17	5.20	5.05	6.28	5.57	5.13	5.66	5.27	5.20	5.28
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ต่อประชากรแสนคน)	16.87	15.52	17.79	16.95	15.99	14.93	15.48	15.90	17.46	17.34	20.03	18.59	16.42	16.98	18.41
- สัดส่วนคดียาเสพติด (ต่อประชากรแสนคน)	124.58	135.90	140.59	131.43	132.30	117.28	101.94	96.98	183.68	176.97	154.21	147.55	130.70	134.69	127.11
การคุ้มครองผู้บริโภค ^{6/}															
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	2,732	5,839	3,989	3,005	2,558	4,919	4,289	4,198	3,810	3,929	3,667	2,971	2,540	4,902	6,045
- กรณีสัญญา	1,170	1,050	1,018	779	528	776	1,019	865	983	1,090	1,031	534	432	796	1,202
- กรณีฉลาก	459	706	545	395	547	429	537	625	585	622	633	528	830	1,018	1,652
- กรณีโฆษณา	726	3,432	1,705	1,328	949	2,525	1,758	1,578	1,511	1,455	813	973	740	1,995	1,220
- กรณีกฎหมาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	377	651	721	503	534	1,189	975	1,130	731	762	1,190	936	538	1,093	1,971
จำนวนเรื่องร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. (ราย) ^{7/}	484	390	449	335	307	445	463	530	769	528	651	2,018	1,780	624	502

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. คุณภาพของคน										
การมีงานทำ										
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{8/}	228,623	239,217	242,456	250,457	261,284	273,903	282,407	290,409	271,934	275,670
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{9/}	98.81	98.85	98.71	98.62	98.5	98.32	98.52	98.52	97.76	97.55
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{10/}	0.66	0.72	0.84	0.88	0.99	1.18	1.05	0.98	1.69	1.93
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{11/}	347	336	256	273	275	303	293	250	485	584
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)										
หนี้สินครัวเรือน ^{12/}										
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	8.87	9.89	10.55	11.15	11.58	12.1	12.8	13.5	14.0	14.6
- อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน (ร้อยละ)	18.5	11.5	6.6	5.7	3.9	4.5	6.0	5.1	4.0	3.9
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP	71.8	76.6	79.7	81.2	79.4	78.1	78.4	79.9	89.7	90.1
หนี้เพื่ออุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL (พันล้านบาท)	56.6	71.1	82.7	94.9	105.3	110.4	120.5	140.6	144.4	143.7
- สัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวม	1.94	2.2	2.39	2.56	2.71	2.68	2.67	2.9	2.84	2.73
สุขภาพ ^{13/}										
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	3,116	2,917	2,837	3,160	3,733	3,691	3,393	4,031	3,499	2,935
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)										
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	862	902	829	1,026	1,083	1,117	1,181	1,228	1,293	1,246.
- หัวใจ	955	887	845	1,012	1,027	810	1,069	1,099	1,116	1,050
- เบาหวาน	868	1,081	1,033	1,233	1,293	1,345	1,439	1,529	1,542	1,504
- ความดันโลหิต	1,246	1,622	1,561	1,901	2,009	2,091	2,245	2,388	2,413	2,329
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลงผิด (ต่อประชากรแสนคน)	63	83	79	92	95	98	101	106	111	106
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	35	43	45	55	58	61	70	78	83	83
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	54	46	39	44	42	42	41	41	42	41
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	62	60	51	72	76	90	88	141	105	96
อัตราส่วนการพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{14/}	49.3	49.5	49.81	50.21	50.71	51.31	52.02	52.83	53.77	54.81
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{15/}	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61	7.87	9.85	6.24	6.84	N.A.
การศึกษา										
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{16/}										
- ประถมศึกษา	104	102.72	102.24	102.4	102.74	101.53	101.38	102.42	98.43	99.06
- มัธยมศึกษาตอนต้น	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77	96.48	95.77	95.97	95.11	95.63
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57	78.72	79.53	78.5	79.32	81.9
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72	49.13	49.46	49.02	57.97	49.37
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{17/}	8	8	8.1	8.5	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	8.9
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{18/}	8.8	8.9	9	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6	9.9	10
- ชาย	8.9	8.9	9	9.3	9.3	9.4	9.5	9.5	9.7	9.8
- หญิง	8.8	8.9	9	9.4	9.5	9.6	9.7	9.8	10	10
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{19/}	4.5	4.7	4.8	5	5	5	5.1	5.2	5.4	5.5
- ชาย	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7	5.7	5.7	5.8	6	6.1
- หญิง	4.1	4.3	4.3	4.5	4.5	4.5	4.6	4.7	4.9	5.1
2. ความมั่นคงทางสังคม										
สถาบันครอบครัว										
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{20/}	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62	99.69	99.73	99.81		99.75
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{21/}	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98	-	-	-	-	-
หลักประกันทางสังคม										
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{22/}	99.9	99.87	99.84	99.92	99.95	99.95	99.94	99.92	99.89	99.57
- ประกันสังคม	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67	17.96	18.48	18.92	18.84	18.73
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7.69	7.8	7.62	7.37	7.21	7.48	7.63	7.74	7.80	7.92
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44	72.88	72.20	71.45	71.45	71.44
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	0.15	0.87	0.93	0.93	0.92	0.94	0.94	0.96	0.95
- สิทธิอื่น ๆ	0.95	0.93	1.03	0.73	0.7	0.76	0.73	0.94	0.95	0.96
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	0.1	0.13	0.16	0.08	0.05	0.05	0.06	0.08	0.11	0.28
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{23/}	29.7	31.56	35.32	35.77	36.69	38.44	41.62	43.42	42.63	61.35
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)										
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{24/}	33.61	32.84	32	30.69	33.45	33.14	30.47	30.36	27.26	26.00
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{25/}	40.03	36.97	37.26	25.92	31.46	27.72	26.66	25	22.06	23.85
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{26/}	79.72	77.4	72.7	75.8	96.57	85.24	68.81	69.94	65.44	77.35
สัดส่วนคดีอาชญากรรม ^{27/}	596.19	719.39	558.68	249.43	349.94	424.55	436.15	554.75	471.12	697.76
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมดที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{28/}	19.98	20.37	17.52	22.73	22.14	23.37	23.77	25.39	21.32	N.A.

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี) ต่อ

องค์ประกอบหลัก	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
การคุ้มครองผู้บริโภค^{๑/}										
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409	8,870	7,441	15,565	15,964	14,377
- กรณีสัญญา	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637	3,707	3,191	4,017	3,188	3,638
- กรณีฉลาก	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010	2,026	1,871	2,105	2,138	2,368
- กรณีโฆษณา	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628	2,425	1,439	7,191	6,810	4,752
- กรณีกฎหมาย	38	624	69	6	37	-	-	-	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	15	76	131	566	1,097	712	940	2,252	3,828	3,619
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329	45,311	52,504	47,996	51,185	38,736
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน										
พฤติกรรมในการบริโภค										
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{21/}	88.3	88.07	87.9	87.2	87.1	86.97	86.6	86.5	87	87
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{21/}	11.7	11.93	12.12	12.89	12.9	13.03	13.4	13.5	13	13
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{22/}	-	32.22	32.29	34	-	28.4	-	-	-	28
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{22/}	-	19.94	20.72	19.9	-	19.1	-	-	-	17.4
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน										
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{23/}	-	-	-	3.19	-	-	-	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	-	1.11	-	-	-	-	-	-
- การดูโทรทัศน์	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
- การดูวิดีโอ	-	-	-	2.07	-	-	-	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	-	-	1.64	-	-	-	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	-	-	2.03	-	-	-	-	-	-
- การฟังสื่ออื่นๆ	-	-	-	1.26	-	-	-	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{24/}	16.6	18.3	21.7	24.59	29.8	33.4	36	42.42	49.69	54.6
4. สิ่งแวดล้อม										
สารอันตราย^{25/}										
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	68.13	62.38	21.42	20.36	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
ขยะ^{25/}										
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน)	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06	27.37	27.93	28.71	25.37	24.98
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นใน กทม. (ล้านตัน)	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21	4.88	4.85	4.96	4.48	4.46
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะใน กทม. (ล้านตัน)	4.01	4.13	3.94	3.7	3.73	3.88	3.93	3.85	3.14	3.16
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน)	3.57	3.3	2.69	3.45	3.51	2.63	1.89	2.04	1.99	N.A.
มลพิษทางอากาศ^{25/}										
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มคก./ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.)	38.2	41	41.3	38.2	38.38	35.43	46.29	43.14	37.57	38.43

ที่มา: 1/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2/ ธนาคารแห่งประเทศไทย

3/ กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

4/ กองบัญชาประชาชนดี สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5/ ข้อมูลสถิติคดีอาญา อาชญากรรม อุบัติเหตุจากรถทางบก จากระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (CRIMES) สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583

ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

6/ ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานয়รัฐบาล (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)

7/ รายงานผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนตามกรณียุติข้อ มูล สำนักงานเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.)

8/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำมีการปรับค่าถ่วงน้ำหนักโดยใช้ข้อมูลค่าคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2583

9/ สรุปรายงานการป่วย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข

ตั้งแต่ปี 2550 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค

10/ รายงานการศึกษาข้อสมมุติเพื่อใช้ในการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2562ข) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

11/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยกองพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

12/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

13/14/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากระบบผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากการศึกษาเฉลี่ยของประเทศไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

15/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

16/ จัดทำข้อมูลปี 2559 เป็นปีสุดท้าย โดยกองประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

17/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

18/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

19/ ระบบบูรณาการข้อมูลการตายจากอุบัติเหตุทางถนน https://dip.ddc.moph.go.th/new/บริการ/3base_status_new และประชากรกลางปี กระทรวงสาธารณสุข

20/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนากระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา เป็นร้อยละของเด็กที่กระทำผิดซ้ำจากการติดตามในรอบ 1 ปี ต่อจำนวนการปล่อยตัวทั้งหมด

21/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

22/ การสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การสำรวจพฤติกรรมทางสุขภาพและการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554, 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี

23/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี

24/ การสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

25/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. 2565. ร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงการติดตาม (Retention Rate) ปีงบประมาณ 2565.
- กองดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. 2565. ดัชนีราคาผู้บริโภค และดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค รายเดือน
- กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2565. สถิติสถานะผู้ยืมเงินกองทุนฯ สถิติสาขาวิชาที่กู้ยืมเรียนในระดับปริญญาตรีระหว่างปีการศึกษา 2551 - 2562 และข้อมูลสืบทายที่จบการศึกษาค้นคว้าในปี 2563
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. 2565. รายงานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุข ปี 2564.
- กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2565. รายงานสถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.
- คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. 2565. "ไทยพบผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ (EVALI) อีก! จากบุหรี่ไฟฟ้า หวั่นคนไม่รู้อันตราย". เข้าถึงได้จาก <https://mahidol.ac.th/temp/2022/11/Press-Release.pdf>. (สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2565).
- ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล. 2565. สายแทบใหม่! ร้องสายด่วน 1569 9 เดือนยอต่อเรียนกว่า 2 พันเรื่อง. เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/business/trade-agriculture/543536> (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2565. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน.
- _____. 2565. สถิติสถาบันการเงิน
- _____. 2565. ข่าว สปท. ฉบับที่ 42/2565 เรื่อง “ผลการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์ ไตรมาส 2 ปี 2565”.
- _____. 2565. เอกสารนำเสนอในงานสัมมนาเรื่อง “หนี้ กยศ. : แก่กฎหมาย แก่หนี้ แก่ลูกที่หรือยัง ?” จัดโดยคณะกรรมการการเงินและการคลัง วุฒิสภา เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565
- บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National CreditBureau : NCB). 2565. สถิติหนี้ NPLs และลูกหนี้ที่สถานะบัญชี 21.
- ระบบสารสนเทศรัฐสภา. 2565. ร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. เข้าถึงได้จาก shorturl.at/IMPW5. (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2565).
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. 2565. บทความสำหรับประชาชน “รายงานผู้ป่วยเด็กที่มีอาการป่วยจากกัญชา”. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipediatrics.org/?p=1647>. (สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2565).
- วีรยา ถาอุปชิต และ นุศราพร เกษสมบูรณ์. 2562. “นโยบายกัญชา: การวิเคราะห์เปรียบเทียบไทย สหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมัน และอิสราเอล”. เข้าถึงได้จาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/TJPP/article/view/199770/166264>. (สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2565).
- ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2565. สถิติคดีจราจรทางบก กรกฎาคม - กันยายน 2565.
- _____. 2565. สถิติคดีอาญา กรกฎาคม - กันยายน 2565.
- ศูนย์ข้อมูลสื่อสารสัมพันธ์. 2565. ข้อมูลไอ้กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยทุกประเภททั่วประเทศ รายไตรมาส.
- ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2565. บทวิเคราะห์สถานการณ์ “ประเมินมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมกัญชา-กัญชง” เข้าถึงได้จาก https://cebf.utcc.ac.th/upload/analysis_file/file_th_689d21y2022.pdf. (สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2565).
- ศูนย์วิจัยและสารสนเทศโรคซึมเศร้า. 2565. รายงานการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ปีงบประมาณ 2565.
- สมาคมโรงแรมและธนาคารแห่งประเทศไทย. 2565. การสำรวจความเชื่อมั่นผู้ประกอบการที่พักรวม เดือนกันยายน 2565.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). 2565. รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2565. เข้าถึงได้จาก shorturl.at/hVW15 (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565).
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. 2565. สถิติเรื่องร้องเรียน สำนักรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 กันยายน 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2565. “ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565”.
- รายงานเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2565.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข. 2565. จำนวนผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่มีพฤติกรรมก่อความรุนแรง (SMI-V) ปีงบประมาณ 2565.
- _____. 2565. ร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดกลุ่มเสี่ยงก่อความรุนแรงเข้ารับการบำบัดรักษา และติดตามดูแลต่อเนื่อง 1 ปี (SMIV) ปีงบประมาณ 2565.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่.
- สำนักงานสิทธิการนายรัฐมนตรี. 2565. DES เดลินews บิต 344 บัญชีแม่ call center. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/53028> (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2565. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี 2554 - 2565.
- _____. 2565. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่.
- _____. 2565. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13081&filename=Social_Poverty (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565).
- _____. 2565. รายงานความยากจนหลายมิติของประเทศไทย ปี 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13043&filename=Social_Poverty (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565).
- เอกสารนำเสนอในงานสัมมนาเรื่อง “หนี้ กยศ. : แก่กฎหมาย แก่หนี้ แก่ลูกที่หรือยัง ?” จัดโดยคณะกรรมการการเงิน และการคลัง วุฒิสภา เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565
- Colorado Official State Web Portal. 2022. Laws about marijuana use.
- Hfocus.org. 2565. “ยุวทัศน์ฯ เผย ‘วัยรุ่นไทย’ นำหัวร้อยละ 12.3 สูบบุหรี่ไฟฟ้า กว่า 2 ใน 3 สูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบแรกของชีวิต”. เข้าถึงได้จาก <https://www.hfocus.org/content/2022/06/25365>. (สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2565).
- Medicalnewstoday. 2019. “Marijuana (cannabis): Good or bad?” เข้าถึงได้จาก <https://www.medicalnewstoday.com/articles/320984#What-are-the-medical-benefits-of-cannabis?>. (สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565).
- Meta and Yale Program on Climate Change Communication. 2022. International public opinion on climate change 2022. เข้าถึงได้จาก <https://climatecommunication.yale.edu/publications/international-public-opinion-on-climate-change-2022/>. (สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565).
- Minister of Justice and Attorney General of Canada. 2022. Cannabis Act (S.C. 2018, c. 16). เข้าถึงได้จาก <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-24.5/>. (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2565).
- Patanavanich, R., Worawattanukul, M., & Glantz, S. 2022. Longitudinal bidirectional association between youth electronic cigarette use and tobacco cigarette smoking initiation in Thailand. เข้าถึงได้จาก <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36104174/>. (สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2565).
- Rocket Media Lab, 2565, บทความเรื่อง “จากยกเลิกหนี้ กยศ. ถึงเรียนฟรีระดับอุดมศึกษา ปัญหาการศึกษาทั่วโลกที่ยังไม่มีทางออกที่สมบูรณ์แบบ” สืบค้นได้จาก <https://rocketmedialab.co/free-education/> (สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2565).
- Rocket Media Lab. 2565. จำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่มารับบริการจําแนกรายกลุ่มโรค ปีงบประมาณ 2564. เข้าถึงได้จาก <https://rocketmedialab.co/database-psy-resource/>. (สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565).
- Spacebar. 2565. บทความเรื่อง “กอนช. สรุปสถานการณ์น้ำท่วม 59 จังหวัด ปชช.เดือดร้อน 425,287 ครัวเรือน” เข้าถึงได้จาก <https://www.spacebar.th/thailand/the-national-council-for-peace-and-order-opened-the-floods-in-59-provinces> (สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2565).
- The Standard. 2565. แบงก์ชาติเผย สถิติตรวจจับ ‘บัญชีม้า’ พุ่งขึ้นกว่าเท่าตัวภายในไม่กี่เดือน เตรียมถกธนาคารหาทางล๊อคคอก ป้องกันเยาวชนตกเป็นเหยื่อ. เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/bank-of-thailand-account/> (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565).
- University of Oxford and United Nations Development Programme (UNDP). 2021. Peoples’ Climate Vote. เข้าถึงได้จาก <https://www.undp.org/publications/peoples-climate-vote>.
- Washington State Department of Hhealth. 2022. A Consumer’s Guide Washington Cannabis Laws. เข้าถึงได้จาก <https://doh.wa.gov/sites/default/files/2022-02/608035.pdf?uid=62709ab26d2a1>. (สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2565).

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

ผู้ประสานงาน / Contact persons

หากต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาสอบถามได้ที่

E-mail : Pairat@nesdc.go.th

โทร. 0 2280 4085 ต่อ 3617

https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=socialoutlook_report

การเผยแพร่ที่จะมาถึง

ธันวาคม 2565 รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2565	มกราคม 2566	กุมภาพันธ์ 2566 รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวม ปี 2565	มีนาคม 2566
เมษายน 2566	พฤษภาคม 2566 รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2566	มิถุนายน 2566	กรกฎาคม 2566
สิงหาคม 2566 รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2566	กันยายน 2566 - รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2565 - ดัชนีความก้าวหน้าของคน ประจำปี 2565	ตุลาคม 2566	พฤศจิกายน 2566 รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2566